

Klosterhagen- erklæringen

Det politiske grunnlaget for et byråd utgått av
Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet
2023-2027

PÅ LAG MED BERGEN

Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet fikk mandat fra velgerne i kommunevalget 2023 om en ny retning for Bergen. Partiene er enige om å forvalte dette flertallet i fellesskap. Enigheten er nedfelt i denne byrådsplattformen og tar utgangspunkt i seks grunnpilarer.

Bergen, 30. oktober

Christine B. Meyer (H)

Marte Monstad (FrP)

Reidar Digranes (SP)

På lag med Bergen

Bergen er en herlig blanding av sterke tradisjoner med buekorps, 17. mai-prosesjon og kjærlighet til Bryggen og en utbryter- og innovasjonstrang som viser seg i bergensernes lynne, sosiale engasjement og nyskapende kultur- og næringsliv. Utviklingen av Bergen er ikke resultat av sterk sentralstyring, men et samfunn bygget nedenfra med åpenhet for ideer og sterke, engasjerte innbyggere som brenner for byen sin. Vår rolle som byråd og politikere er å legge til rette for at Bergen fortsetter å utvikle seg gjennom at vi spiller på lag med folk, næringsliv, universitetene og høyskolene og ideell sektor.

Hjelp og trygghet når du trenger det

Innbyggerne i Bergen skal få hjelp når de trenger det. Når folk blir gamle og syke skal det stå en sykehjemsplass klar. Når foreldrene ikke strekker til som omsorgspersoner, skal barnevernet støtte og hjelpe familien til å finne løsninger til det beste for barna. Når noen sliter med psykisk sykdom, skal de få hjelp til å takle en vanskeligere hverdag. Når pengene ikke strekker til det mest nødvendige, skal kommunen stille opp og bekjempe fattigdom og hjelpe personer til å klare seg mest mulig selv. Det å stille opp for innbyggerne når de aller mest trenger det, er selve kjernen i kommunens samfunnsoppdrag.

Ta alle gode krefter i bruk

Kommunen kan ikke løse alt, og for å møte de store samfunnsutfordringene og få til en sterk, livskraftig by, trenger vi å ta alle gode krefter i bruk. Ideelle organisasjoner tar i dag et viktig medansvar i å drive sykehjem, ha tilbud til bostedsløse, tilby ungdom et sted å være, dele ut mat til de som trenger det aller mest og mye, mye mer. Ideelle organisasjoner kan spille en mye større rolle både gjennom å overta og bygge opp tjenester som innbyggerne har krav på, men også gjennom å mobilisere mange frivillige til å bidra inn i tjenestene. Vi trenger også et tilfang av nye ideer og innovative og effektive måter å organisere arbeidet på, og derfor trenger vi også å invitere inn private aktører. Målet er økt mangfold, kvalitet og innovasjon i tjenestene.

Tidlig ute

Både samfunn, familie og enkeltmennesker tjener stort på at helsemessige, økonomiske og sosiale problemer forebygges tidlig. Byrådet vil være aktivt og tidlig ute for å forebygge og sikre at problemene løses tidligst mulig. Akkurat som benskjørhet kan forebygges slik at færre eldre brekker lårhalsen, vil ensomhet og mange livsstilssykdommer som fedme, hjertesykdom, høyt blodtrykk og andre kunne forebygges gjennom å mobilisere til aktivitet både gjennom idrett og kultur, men også andre frivillige organisasjoner. God forebygging dreier seg også om å forebygge overgrep, ungdomskriminalitet og rusproblemer og skape best mulig rom for barn og ungdom til å utfolde seg og leve gode liv.

Byens barn, Bergens fremtid

Bergens fremtid ligger hos dagens barn og unge og hos de som ennå ikke er født. Vi har et ansvar for å skjøtte natur og miljø som ikke gir varig skade og som gir alle barn tilgang til natur og friluftsliv. Gode oppvekstsvilkår handler om å bygge ut gode bomiljø i alle bydelene der barn kan få utfolde seg innenfor trygge rammer. Da må det også være en nærhet til de viktigste tjenestene i alle bydelene. Det barna lærer på skolen i dag, er det Bergen skal bygge sin fremtid på, og vi vil derfor utvikle Bergensskolen til å gi barna de beste muligheter for læring og sosialisering.

En by i utvikling

Bergen skal vokse de neste årene og fremstå som attraktiv å etablere seg i for studenter, familier og andre som har lyst å bidra til verdiskapningen i byen. Bergen skal fylle rollen som Vestlandets hovedstad og være en motor i hele regionen. Bergen skal ha en ja-holdning til de som ønsker å bidra til å utvikle byen, og søknadsprosesser og kommunal saksbehandling skal gjøres enklere og mer effektivt. Gjennom et godt samarbeid med byens utbyggere og næringsliv ønsker vi en storstilt satsning på regulering av flere boliger og på å skape flere arbeidsplasser - i hele byen. Samtidig må byutviklingen skje på en måte som ivaretar hensyn til natur, grøntområder og matjord. Byens vei- og kollektivnett må utvikles slik at bergensere raskt og enkelt kan få hverdagslogistikken til å gå opp og binde Bergen sammen med resten av Vestlandet.

Ansvarlig styring

Byrådet vil gjennom perioden arbeide for en økonomisk ansvarlig styring der en balanserer nåtid og fremtid, evner å prioritere de aller viktigste tjenestene, driver effektivt og setter grenser for det offentlige ansvaret. Trender viser at det vil bli krevende i årene som kommer med langt flere eldre, en alvorlig klimakrise og en krevende sikkerhetspolitisk situasjon. Vi må også se på hvordan vi bedre kan bruke den knappe arbeidskraften vi har, og vurdere om vi kan organisere oss bedre og mer effektivt. Vi er beredt på å ta ansvar for Bergen og alle dets innbyggere.

Byrådet har store ambisjoner for Bergen. Det økonomiske handlingsrommet for å gjennomføre disse ambisjonene avgjøres i stor grad av utviklingen i norsk økonomi, skatteinngangen, overføringene og rammebetingelsene fra staten. Satsingene som omtales i denne erklæringen, vil måtte tilpasses dette handlingsrommet.

Vestlandets hovedstad	6
Kunnskap og oppvekst	7
Barnehage	7
Skole	8
Skolemiljø og skolehelsetjenesten	10
Utdanningsbyen Bergen	11
Helse og omsorg	12
Eldreomsorg	12
Psykisk helse og folkehelse	15
Fastlegeordningen og legevakt	16
Kvinnehelse	17
Barnevern, sosiale tjenester og inkludering	18
Barnevern	18
Rusomsorg og forebyggende arbeid	19
Inkludering	20
Arbeid og velferd	23
Byutvikling	24
Raskere saksbehandling og mange flere boliger	24
Havn	29
Rettferdig strandsonopolitikk	26
Bergensk særpreg	26
Tryggere veier og bedre kollektiv	27
Byvekstavtalen	28
Bybane	28
Tryggere å sykle og gå	25
Parkering	29

Klima-, natur- og miljøtiltak som virker.....	30
Miljø, natur og friluftsliv.....	31
Mer gjenbruk og materialgjenvinning.....	32
Næring	33
Et vekstkraftig næringsliv.....	33
Bynært landbruk.....	35
Skjenking og uteservering	36
Kultur, idrett, frivillighet og kirke	37
Kunstbyen Bergen.....	37
Idrett	38
Frivillighet.....	39
Tro og livssyn.....	40
Sikkerhet og beredskap.....	41
Trygg økonomi og bedre styring	43
Bedre styring og prioritering	43
Skatter og avgifter	44
En serviceinnstilt og effektiv kommune	45
Kommunen som arbeidsgiver.....	46

Vestlandets hovedstad

Bergen er Vestlandets hovedstad. Som Norges nest største by skal vi aldri være oss selv nok, men være en pådriver for store samferdselsprosjekter, investeringer og prosjekter som er viktige for vår region og dermed hele landet. Byrådet vil at Bergen skal ta en lederrolle og være en bidragsyter for styrket samarbeid mellom kommuner og fylker langs kysten. Byrådet vil ha en aktiv og konstruktiv dialog med Vestland fylkeskommune for å utvikle både byen og regionen i riktig retning.

Byrådet vil styrke Bergen som Vestlandets hovedstad, og gjøre regionen til et kraftsenter. Ikke bare i norsk sammenheng, men også i et europeisk perspektiv. Siden middelalderen har Bergen vært en av Europas ledende byer, med et rikt spekter av kultur, handel, kunnskap og historie. I dag er vi alle et resultat av historien. Bergenserne er egenrådige og stolte, men samtidig genuine bærere av et felles forvalteransvar for byens kultur og særpreg. Bergen osrer av selvtillit og pågangsmot, og nettopp dette må vi bruke til å ta byen fremover.

En sterk region fordrer godt samarbeid. Det er avgjørende med god dialog og samhandling med kommunene rundt oss. Vestlandet står for en stor del av landets verdiskapning, hvor kysten og næringene er viktige drivere for både innovasjon, inntekter og sysselsetting. Sammen med viktige utdanningsinstitusjoner som Universitetet i Bergen, Norges Handelshøyskole og Høgskolen på Vestlandet, innehar vår landsdel et hav av kompetanse og kunnskap, som gir regionen store og uante muligheter.

Til tross for betydelig verdiskapning, ender Vestlandet ofte bakerst i køen når midlene skal fordeles i hovedstaden. Byrådet mener at Bergen, sammen med fylkeskommunen og stortingspolitikere fra alle partier, må samle seg og stille langt høyere krav inn mot hovedstaden.

Byrådet vil invitere verden inn. Bergen har tidligere vært europeisk kulturhovedstad og arrangør av sykkel-VM. Det er ved slike anledninger vi viser hvem vi er, og selve folkesjelen som bor i oss. Ingen andre byer i verden makter å komme sammen og skape begivenheter, slik som bergenserne. Dette er egenskaper vi må dyrke og ta videre. Store arrangementer og folkefester engasjerer, binder oss sammen, og det tar oss fremover. Det viser at Bergen er unik.

Bergen har fostret noen av verdens aller største kunstnere og kulturpersonligheter. Byrådet vil ta tilbake posisjonen som Norges fremste kulturby. Vi har menneskene, vi har institusjonene og vi har talentene.

Kunnskap og oppvekst

En god barndom varer hele livet, og derfor vil byrådet skape en trygg og inkluderende oppvekst der hvert barn får muligheten til å blomstre og utforske sitt fulle potensial, fra barnehagen til skolen. Byrådets visjon er å gå barna nøkkelen til å bli den beste utgaven av seg selv gjennom en kvalitetsopplæring som starter tidlig og varer livet ut.

Barnehage

Byrådet ønsker å sikre et trygt, godt og variert barnehagetilbud. Vi vil skape gode oppvekstsvilkår gjennom et mangfold av private, offentlige og ideelle barnehager. Tilbudet skal gi god omsorg, bygge sosiale ferdigheter og stimulere til læring gjennom lek. Barns språkutvikling er avgjørende for å utvikle gode lese- og skriveferdigheter og en nøkkel for like muligheter i skole og samfunn. Barnehagene må være gode arenaer for norskopplæring og integrering.

Byrådet vil gjøre det enklere å være småbarnsforeldre, og vil tilrettelegge for at alle barn har mulighet til å gå i barnehage. Vi vil videreføre moderasjonsordningene, og vil også vurdere å innføre løpende eller flere barnehageopptak. I tillegg vil byrådet arbeide for at flere barn skal få tilbud om barnehageplass når de fyller ett år, uansett når på året de er født. Barn bør sikres tilbud om barnehageplass i nærheten av der de bor. Byrådet vil også åpne for forsøk med større variasjon i barnehagenes åpningstider, for eksempel rettet mot yrkesgrupper som jobber skift.

Et flertall av barnehagene i Bergen er drevet av private og ideelle aktører. Byrådet vil ha et tettere samarbeid mellom kommunen og aktørene om hvordan best mulig dekningsgrad kan oppnås, og vil også sørge for likeverdig behandling for de ulike aktørene som drifter barnehager.

Byrådet vil:

- Vurdere å innføre løpende eller flere barnehageopptak
- Legge til rette for et mangfold av private, offentlige og ideelle barnehager
- Sikre tilstrekkelig antall pedagoger i barnehagene for å ivareta et godt faglig tilbud som fremmer kunnskap og læring
- Tilby ufaglærte barnehagemedarbeidere kompetanseheving som en del av arbeidet
- Sikre gode rammevilkår for åpne barnehager
- Jobbe opp mot statlige myndigheter for bedre rammebetingelser for ideelle og private barnehager
- Åpne for større variasjon i barnehagenes åpningstider
- Bidra til å sikre at læringsmateriale i barnehagen er tilgjengelig på nynorsk der dette er et ønske
- Lage en offentlig tilgjengelig oversikt over ledige barnehageplasser i kommunen.
- Styrke språkopplæringen i barnehagene
- Være positive til prosjekter som åpner for at unge og eldre samlokaliseres, som for eksempel Oksenøya i Bærum

Skole

Bergensskolen skal gjøre hver enkelt elev best mulig. Alle elever skal gjennom skolegangen få grunnleggende ferdigheter når det gjelder å lese, regne og uttrykke seg muntlig og skriftlig. Elevene skal oppleve mestring og motivasjon, og det er avgjørende at skoleløpet tilpasses hver enkelt elev. Byrådet vil prioritere tidlig innsats for å sikre elevene riktige ressurser, rask oppfølging og god tilpasset opplæring uansett forutsetninger og behov. Byrådet vil tydeliggjøre primæroppdraget til pedagogisk-psykologisk tjenesten (PPT) og samtidig vurdere økt tilstedeværelse av spesialpedagogisk kompetanse direkte på skolene.

Byrådet vil styrke tilbudet om leksehjelp, og legge mer til rette for at elever som ønsker det har mulighet til å ta fag på høyere nivå. Det kan f.eks. gjøres gjennom samarbeid med videregående skoler eller andre kunnskapsaktører i byen.

Læreren er den viktigste personen for elevenes læring, og vi vil sikre at de får konsentrere seg om god undervisning, kollegasamarbeid og tilpasset opplæring. Byrådet vil fjerne unødvendig byråkrati og rapporteringskrav i skolen, styrke lærerens rolle, legge til rette for gode støttefunksjoner, og ikke tillegge nye oppgaver uten dialog. Vi vil også legge til rette for at gode lærere forblir i klasserommene, og samtidig samarbeide med relevante institusjoner om rekruttering til læreryrket.

En god grunnskole er den beste måten å forebygge frafall i skoleløpet. Skolene må ha klare rutiner for fraværsoppfølging og styrke hjem-skole samarbeidet. Byrådet vil også arbeide for flere valgfag i ungdomsskolen, mer fysisk aktivitet og styrke kunnskapen om yrkesfag og arbeidsliv i rådgivningstjenesten i skolen.

Bergensskolen benytter i dag både digitale læremidler og fysiske lærebøker. Byrådet vil ta initiativ til en evaluering av digitale hjelpemidler i skolen, og vil samtidig styrke muligheten for innkjøp av fysiske lærebøker. For byrådet er det også viktig at digitale og fysiske hjelpemidler er tilgjengelig på både nynorsk

og bokmål. Mange skoler har i dag innført regler som ikke gjør det mulig å benytte mobiltelefon i skoletiden, utover læringssituasjoner der skolen ser det hensiktsmessig. Dette er en praksis byrådet støtter, og vi vil i tett dialog med skolene vurdere behov for et felles reglement som slår fast denne praksisen for alle skoler.

Skolen er ofte et viktig samlingspunkt for nærmiljøet, og nærhet til skoletilbudet er et element byrådet vil vektlegge i skolestrukturen. Byrådet vil blant annet tilrettelegge for at skolebyggene kan benyttes på ettermiddags- og kveldstid, og i tillegg se på muligheter for hvordan nedlagte skoler, som for eksempel Trengereid, kan nyttiggjøres av lokalmiljøet.

Det er også et mål for byrådet at de som ønsker det har mulighet til å gå på SFO. Byrådet vil i løpet av perioden gjennomgå dagens tilbud, med mål om å gjøre innholdet bedre. I dag er halvdagsplass for 1. og 2.trinn finansiert gjennom statlige midler. Byrådet vil, under forutsetning av statlig finansiering, videreføre denne ordningen. Byrådet vil gjennom de kommunale moderasjonsordningene sikre seg at vi målretter ordningene mot dem som trenger det mest, og vil i perioden vurdere ulike alternativer for innretning.

Bergen skal ha et bevisst forhold til hvordan vi beskytter, respekterer, ivaretar og fremmer menneskerettigheter, og barn skal kunne få lære om menneskerettigheter i skolen. Byrådet vil verne om og videreutvikle Bergen som menneskerettighetsby, blant annet i samarbeid med Raftostiftelsen som en viktig del av undervisningstilbudet om menneskerettigheter for skoler i Bergen. Byrådet støtter en utvidelse av Raftohuset for at flere skoleelever får ta del i deres tilbud, og støtte opp om utvidelsesplanene.

Byrådet vil:

- At skoleløpet i større grad tilpasses den enkelte elev, slik at alle opplever mestring og økt motivasjon i skolen.
- Prioritere tidlig innsats for å sikre elevene riktige ressurser, rask oppfølging og god tilpasset opplæring.
- Tydeliggjøre primæroppdraget til pedagogisk-psykologisk tjenesten (PPT)
- Vurdere økt tilstedeværelse av spesialpedagogisk kompetanse direkte på skolene
- Være positiv til lekser, men la lærerne selv avgjøre om de ønsker å gi lekser eller ikke
- Styrke tilbudet om leksehjelp
- Ha karakterer i ungdomsskolen og sikre gode underveisvurderinger på alle skoler
- Gjennomføre et prøveprosjekt med anonym retting av heldagsprøver i ungdomsskolen
- Arbeide for flere valgfag i ungdomsskolen
- Vurdere profilskoler i grunnskolen, eksempelvis innen realfag, IT eller estetiske fag
- Samarbeide med talentsenter og vitensenter som satser på realfag
- Være positiv til etablering av fri- og privatskoler
- I større grad bruke byens bedrifter, kulturinstitusjoner, museer m.m. for å støtte opp om læringsfremmende aktiviteter i og utenfor skolen
- At alle elever skal ha god tilgang på trykte og digitale læremidler
- Øke tilgangen på nynorsk litteratur i skolebibliotekene
- Se på ulike alternativer for å styrke ernæringen for å sikre bedre læring og helse i grunnskolen

Skolemiljø og skolehelsetjenesten

Læring og mestring skjer når elever og ansatte føler seg trygge og trives på skolen. Bergensskolen skal ha en nulltoleranse mot mobbing, og byrådet vil også styrke innsatsen mot de stadig økende tilfellene av vold, trusler og trakassering i skolen. Byrådets mål er å sikre at elever blir bedre rustet til å møte hverdagen som ung og ungdom.

Byrådet vil styrke teamet rundt eleven, og vil sikre en god skolehelsetjeneste som er tilgjengelig for elevene. Miljøarbeidere, som samarbeider tett med lærere og bistår elever i skoletiden, er også et tiltak vi mener er positivt.

Det er avgjørende at elevene i Bergen har gode skolebygg som tilrettelegger for god læring. Byrådet vil gjennomgå hvordan alle skoler i Bergen raskest mulig skal bli helseverngodkjent, og vil også vurdere hvordan løpende drift og vedlikehold av skolebygg kan styrkes. Byrådet vil også sørge for en gjennomgang av eksisterende baseskoler, hvor fordeler og ulemper skal vurderes. Byrådet vil ikke bygge nye baseskoler, og legge til rette for forbedringer der det er mulig.

Vold, trusler og trakassering er dessverre et økende problem i skolen. Byrådet vil sørge for nødvendig opplæring til ansatte hvordan man kan avdekke, forebygge og håndtere vold og trusler. Vi vil også sikre tilstrekkelig kapasitet til å ivareta ansatte som blir utsatt for hendelser. Skoler med vedvarende utfordringer med slike hendelser, må sikres tilstrekkelige ressurser for å håndtere situasjonen. Byrådet vil også gi rektorer mulighet til å anmelde grove tilfeller av vold og trusler mot sine ansatte.

Byrådet vil samarbeide tett med politiet for å forebygge ungdomskriminalitet, utenforskap og radikalisering. Vi må legge til rette for godt samarbeid mellom skole, barnevern og politi for å iverksette hurtige reaksjoner og tidlig innsats mot barn og unge som blir involvert i kriminalitet. Det er også et mål for byrådet å styrke det rusforebyggende arbeidet i skolen.

Byrådet vil:

- At både elever og ansatte føler seg trygge og trives på skolen
- Opprettholde nulltoleranse for mobbing
- Jobbe for å styrke skolehelsetjenesten, og er positiv til å prøve ut nye metoder for å gi hjelp, for eksempel gjennom digitale kanaler.
- Ha flere miljøarbeidere i skolen. Disse vil jobbe i nært samarbeid med lærere for å gi støtte til elever i løpet av skoledagen.
- Gjennomgå hvordan alle skoler i Bergen raskest mulig skal bli helseverngodkjent, og vurdere hvordan løpende drift og vedlikehold av skolebygg kan styrkes
- Ikke bygge nye baseskoler
- Styrke innsatsen mot de stadig økende tilfellene av vold, trusler og trakassering
- Gi rektorer mulighet til å anmelde grove tilfeller av vold og trusler mot sine ansatte
- Styrke det forebyggende arbeid

Utdanningsbyen Bergen

Byrådet vil gjøre Bergen til Norges beste studentby. Derfor må kommunen gjøre sitt for at sentrum er så attraktivt og levende at Bergen blir det mest naturlige studiestedet for studenter fra hele Norge, og aller helst mange fra utlandet. Målet er at en studietid i Bergen også betyr at man etablerer seg her etter fullført grad.

Å komme til en ny by og ta fatt på studier kan være en stor omveltning for mange. Byrådet ønsker å bidra til å legge til rette for studenters livssituasjon i samarbeid med studentorganisasjonene.

Byrådet vil legge til rette for flere studentboliger i Bergen, og stiller seg positive til innovative prosjekter som kan bidra til å få økt andelen studentboliger.

Byrådet vil også arbeide for et godt samarbeid mellom akademia, kommunen og næringslivet, og vil være positive til økt bruk av praksisplasser og andre tiltak som kan føre til økt samhandling mellom studenter og kommunen.

Byrådet vil videreføre ordningen hvor studenter som folkeregistrerer seg i kommunen "belønnes", men vil gå i dialog med studentorganisasjonene om innretningen i dag er optimal.

Byrådet vil:

- Gjøre Bergen til Norges beste studentby
- Sammen med akademia, studentorganisasjoner og næringsliv sikre økt samhandling og at flere studenter etablerer seg i Bergen etter endt studietid
- Legge til rette for flere studentboliger i Bergen, og stiller seg positive til innovative prosjekter som kan bidra til å få økt andelen studentboliger

Helse og omsorg

I Bergen skal du som innbygger få hjelp når du trenger det. Det betyr at vi må bygge ut kapasiteten på sykehjemmene, omsorgsboligene og i hjemmetjenestene, stille opp for dem som sliter psykisk, ta fatt i problemene før de vokser seg for store, være til stede for pårørende og støtte dem som strever med å klare seg i hverdagen.

Byrådet vil at innbyggerne skal få bestemme over egne liv og kunne velge løsninger som er tilpasset deres egne behov. Derfor blir det viktig å ha et mangfoldig tjenestetilbud og å gi innbyggere mulighet til å velge. Ved å ta alle gode krefter i bruk, kan vi utvikle helse- og omsorgstjenester på innbyggernes premisser. Byrådet mener avviklingen av fritt behandlingsvalg er svært uheldig for helsetilbudet, og vil arbeide for at staten gjeninnfører dette.

Eldreomsorg

Sykehjem og hjemmetjenestene

Byrådet mener at et sykehjem skal være et faktisk hjem, ikke bare et oppholdssted for behandling og pleie. Menneskene som bor der skal trives, føle seg trygg og oppleve verdighet og mening. Derfor er byrådet opptatt av å fjerne institusjonspreget på sykehjemmene og fylle dagene med meningsfulle aktiviteter, gode matopplevelser og sosialt fellesskap. Byrådet vil ha sykehjem i hele Bergen for å sikre nærhet til tjenester og at flest mulig eldre kan ivareta sitt sosiale nettverk.

De neste årene vil Bergen få mange flere eldre. Allerede i dag er det 160 bergensere på venteliste for en omsorgs- eller sykehjemsplass. Det innebærer at kommunen må bygge flere sykehjemsplasser. Byrådet vil jobbe for å bygge ut sykehjemskapasiteten raskere og for å realisere et slikt løft vil vi invitere inn ideelle og

private aktører. Et slikt mangfold vil også være positivt for å finne frem til nye og innovative løsninger i eldreomsorgen.

For å teste ut nye måter å arbeide på og organisere sykehjemmene vil byrådet også konkurranseutsette to eksisterende sykehjem. Målet med konkurranseutsettingen er økt mangfold, kvalitet og innovasjon, ikke å spare penger på ansattes lønns- og pensjonsvilkår. -Alle ansatte vil få anledning til å reservere seg mot å bli overført til nye eiere og kunne beholde jobbene i kommunen.

Byens sykehjem skal også tilrettelegge for at eldre får komme ut i frisk luft og oppleve natur og byliv. Et tett samarbeid med pårørende, frivilligheten og nærmiljøet rundt er en viktig suksessfaktor i dette arbeidet. For å tilrettelegge for økt aktivitet, vil byrådet prioritere at det ansettes flere aktivitets- og frivillighetskoordinatorer på sykehjemmene. Byrådet ser også positivt på at hjemmeboende inviteres til å delta i aktivitetene i og rundt sykehjemmene.

Sykehjemmene skal være et godt sted å bo både for personer som har alvorlige somatiske sykdommer og for personer som har alvorlige demenslidelser. Personer med alvorlige ruslidelser blir også eldre og trenger i økende grad sykehjemsplass. Dette betyr at sykehjemmene også fremover må tilpasses brukere med ulike behov. Noen vil være demente, men svært aktive og spreke, andre vil ha en skrøpelig helse og ha behov for somatisk pleie og stell. For å ivareta dementes behov på nye måter, er byrådet også positiv til å bygge ut en demenslandsby. Byrådet er også opptatt av at det sikres et godt tilbud for personer med særlige utfordringer, for eksempel innenfor alvorlig alderspsykiatri.

Byrådet mener at det er hensiktsmessig å gjennomgå bemanningen på sykehjemmene for å vurdere om det er tilstrekkelig bemanning og hvorvidt det er mulig å organisere sykehjemmene bedre. Byrådet vil også gjennomføre og offentliggjøre brukerundersøkelser for å vurdere kvaliteten på de ulike sykehjemmene og sette inn tiltak for å heve kvaliteten.

Byrådet ønsker at brukerne som mottar hjemmetjenester ikke skal måtte forholde seg til stadig nye personer, men at det blir større stabilitet i hvem som kommer hjem til hver bruker. Byrådet vil fortsette praksisen med fritt brukervalg innenfor praktisk bistand og vil også innføre fritt brukervalg innenfor hjemmesykepleien. Som for sykehjem, vil byrådet også gjennomføre og offentliggjøre jevnlige brukerundersøkelser.

Det er også viktig å utvikle og forsterke tilbudet til hjemmeboende demente. Byrådet ser positivt på ordningen med egne demensteam som følger opp demente hjemmeboende. Byrådet er også positiv til musikkterapi for demente og ønsker flere demenskor velkommen.

Mange eldre har komplekse og sammensatte sykdommer og overmedisinering er et økende problem. Nyere forskning viser at mange eldre kan få bedre liv ved å ta bort en del medisiner og byrådet vil støtte oppunder arbeidet som reduserer unødvendig medisinbruk hos eldre.

Med flere eldre er det også sannsynlig at det vil bli større belastning for pårørende fremover. Allerede i dag gjør om lag 800.000 nordmenn over 18 år en innsats som pårørende, og uformell omsorg er beregnet til å utgjøre 136.000 årsverk. Utbygging av sykehjem og styrking av hjemmetjenestene er viktig for å ikke legge for store byrder på pårørende og også beholde mange av årsverkene i helse- og omsorg. Byrådet vil også se på andre tiltak for å lette dagen for pårørende.

Byrådet vil:

- Bygge ut sykehjemskapasiteten raskere
- Videreføre fritt brukervalg for praktisk bistand og innføre fritt brukervalg innenfor hjemmesykepleien
- Gjennomgå og vurdere bemanningssituasjonen på sykehjemmene. Byrådet vil også vurdere et prøveprosjekt med økt bemanning på to av byens sykehjem
- Styrke satsingen på frivillig arbeid som kan gi eldre en meningsfull og aktiv hverdag
- Sikre at ektepar og samboere som ønsker det skal få bo sammen på sykehjem
- Vurdere ulike tiltak for å lette omsorgsbyrden for pårørende
- Ansette flere aktivitets- og frivillighetskoordinatorer på sykehjemmene
- Arbeide for å styrke prestetjenesten i eldreomsorgen, også for hjemmetjenesten

Mat, måltidsglede og ernæring

Mat handler om veldig mye mer enn å bli mett. Mat og drikke er medisin, omsorg og livskvalitet – og vi spiser like mye med øynene og nesen som vi spiser med munnen.

For byrådet er det viktig at eldre skal få oppleve god og næringsrik mat i hyggelige måltidsfellesskap. Maten skal tilpasses den enkeltes behov og eldre må i større grad få medvirke i valg av både meny og serveringstidspunkt. Valgfrihet er en viktig forutsetning for at måltidene skal bli en god opplevelse, og eldre må ikke påtvinges vegetarmat om de ikke ønsker det. Byrådet ønsker også at eldre får anledning til å nyte alkohol på sykehjemmene.

Byrådet ser med bekymring på at en nylig revisjon har avdekket mangelfull ernæringsoppfølging ved to av byens sykehjem. For byrådet er det en høyt prioritert oppgave å sikre at kommunen har nødvendig kompetanse, tiltak og rutiner for systematisk og godt ernæringsarbeid.

Byrådet mener at det kan settes i gang flere tiltak for å heve kvaliteten på maten og presentasjonen av måltider. Vi støtter også ordningen med flere serviceverter på sykehjemmene som kan skape mer trivsel for beboerne og en hyggelig ramme rundt måltidene. Flere av sykehjemmene ligger også i lokalmiljø der en har mulighet for å åpne opp "sykehjemsrestauranten" for andre innbyggere. Slik kan også andre hjemmeboende eldre få i seg god mat i selskap med andre.

Byrådet ønsker en satsing på flere lokale produksjonskjøkken på eksisterende og nye sykehjem, og vil se på ulike modeller for hvordan disse kan driftes og om mulig tilby måltider til andre innbyggere i lokalmiljøet, hjemmeboende eldre og til andre sykehjem. Byrådet ønsker også en økt vektlegging av kortreist og norskprodusert mat der det er hensiktsmessig.

Byrådet vil:

- Satse på flere lokale produksjonskjøkken på eksisterende og nye sykehjem
- Styrke ernæringsoppfølgingen i aldersinstitusjoner og hjemmetjenester
- Jobbe for økt valgfrihet knyttet til måltider og serveringstidspunkt

Leve hele livet

Byrådet ønsker at Bergen blir et mer aldersvennlig samfunn hvor eldre får utfolde seg og være sjef i egne liv. Byrådet ser positivt på sosiale entreprenører og utbyggere som ønsker å teste ut nye boformer og konsepter for den eldre del av befolkningen. Byrådet ønsker velkommen et mangfold av slike løsninger der flere boliger for eldre samlokaliseres med andre generasjoner. Slike løsninger gjør at overgangen til alderdommen blir mer sømløs, det gir mulighet for at en kan være sjef i eget liv og det forebygger ensomhet og inaktivitet.

Byrådet ønsker også at det skal tilrettelegges for at flere eldre kan delta aktivt gjennom å stå lenger i arbeid og engasjere seg i frivillig arbeid. Fremover vil en ha stor bruk for helsepersonell, og byrådet vil jobbe for å få på plass ordninger der det oppleves som attraktivt å stå lenger i jobb eller å kombinere pensjon og jobb. Byrådet er også positiv til å gi tilskudd til organisasjoner som mobiliserer eldre til å engasjere seg i frivillig arbeid.

Byrådet vil:

- Legge til rette for nye boformer som kan motvirke ensomhet
- Etablere et pilotprosjekt med boliger for studenter og eldre, der studenter kan bo rimelig mot at de er en god nabo og tilbringer tid sammen med de eldre

Psykisk helse og folkehelse

Byrådet ønsker å gi rask og god hjelp til folk som sliter med psykiske helseutfordringer. Psykisk sykdom rammer mennesker i alle aldre, og med forskjellig alvorlighetsgrad. Derfor ønsker vi å styrke hele spekteret av psykiske helsetjenester, fra lavterskeltilbud til de som har behov for mer omfattende hjelp. Tiltak må settes inn tidlig, slik at vi kan forhindre sykdomsutvikling og behov for mer omfattende og kompleks behandling innenfor spesialisthelsetjenesten. Byrådet vil samarbeide tett med frivillige og ideelle organisasjoner som jobber innen psykisk helsearbeid.

Psykiske plager og lidelser er noe som treffer hele befolkningen og et godt utbygget lavterskeltilbud vil være viktig for å nå alle innbyggere. Byrådet vil jobbe for å få ned ventetidene på psykisk helsehjelp og er også positive til å prøve ut nye metoder for å gi hjelp, for eksempel gjennom digitale kanaler.

Det har vært en urovekkende økning i psykisk uhelse blant ungdom. Byrådet ønsker å ta fatt på denne negative utviklingen og forebygge langvarig psykisk sykdom gjennom tidlig innsats, et mangfold i tilbudene og godt samarbeid med andrelinjetjenestene. Byrådet mener at mye av det forebyggende arbeidet skjer innenfor skolen, og her vil styrking av skolehelsetjenesten spille en viktig rolle.

Det er også viktig å ivareta unge menneskers seksuelle helse og byrådet ser med uro på veksten i seksuelt overførbare sykdommer og veksten i særlig nettovergrep som treffer unge mennesker. Ungdommenes helsestasjoner er viktig for ungdommenes seksuelle og psykiske helse og byrådet vil utvide kapasiteten på helsestasjonene for å forebygge sykdom og sikre gode helsetjenester til ungdom. For å forebygge ungdommers fremtidige helse ser byrådet også positivt på at det utvikles et godt og systematisk undervisningsopplegg for seksuell helse i skolen.

Mange jenter i alderen 16–19 år opplever store problemer knyttet til mat, kropp og spising. Totalt oppfyller en av ti ungdommer i videregående skole kriteriene for en spiseforstyrrelse. Byrådet ser med uro på veksten i spiseforstyrrelser blant ungdom og vil jobbe for å forebygge og bekjempe at flere og flere får alvorlige spiseforstyrrelser.

Byrådet mener også at ideelle organisasjoner vil være et godt supplement til de kommunale tjenestene for å håndtere ungdommers psykiske helse, spiseforstyrrelser og andre helseutfordringer. Byrådet ønsker et mangfold av tilbud med mer forutsigbare rammevilkår der også flerårige tilskuddsordninger vurderes.

Mange med psykiske lidelser har også problemer med rus, og i årene fremover vil det være nødvendig å bygge ut tjenestene for innbyggere med slike sammensatte utfordringer. Også her ønsker byrådet å ha et godt samarbeid med ideelle organisasjoner som et viktig supplement til de kommunale tjenestene.

Flere av bofellesskapene som huser innbyggere med psykiske lidelser har turnuser som er tilpasset brukernes behov, såkalte alternative turnuser. Med en typisk medlevertturnus med sovende nattevakter vil antall vaktskifter være tre per uke sammenlignet med en ordinær turnus med 21 vaktskifter. Dette gir brukerne en stabilitet og forutsigbarhet som virker helsefremmende og ordningene er også attraktive for arbeidstakere. Byrådet vil fortsette denne praksisen med turnusordninger tilpasset brukernes behov.

Byrådet vil:

- Jobbe for å få ned ventetiden på psykisk helsehjelp
- Sikre gode helsetjenester til ungdom gjennom å utvide kapasiteten på helsestasjonene

Fastlegeordningen og legevakt

Fastlegeordningen er bærebjelken i kommunehelsetjenesten. Ved siden av å være førstelinjen, har fastlegene et særdeles viktig ansvar for å følge opp kronikere og pasienter med komplekse og sammensatte lidelser. Samtidig er vi kommet i en situasjon hvor vi har mangel på fastleger. I august stod over 6000 bergensere uten fastlege. Flere enn én av fire fastleger i Bergen er over 60 år, samtidig som tre av fire fastleger har vurdert å slutte. Det haster altså med å knekke koden for hvordan vi skal sørge for at alle innbyggere i Bergen har en fastlege.

For å få en bærekraftig fastlegeordning vil byrådet se på ulike ordninger for å redusere risikoen for å etablere seg som ung fastlege. Frem til vi har løst utfordringen med rekruttering av unge leger har byrådet et ansvar for at innbyggerne har et tilbud og byrådet vil vurdere ulike løsninger for å løse det mer kortsiktige problemet. Vårt ansvar er først og fremst å sørge for at innbyggerne i Bergen har en fastlege.

Byrådet vil også gjennomgå legevaksordningen med mål om å bedre organiseringen og få et godt samarbeid med andrelinjetjenesten. I dag er det også store mangler i informasjonsflyten for helseopplysninger og det vil være nødvendig å se på hvordan en kan sikre at legevakten har tilgang til den enkeltes helseopplysninger. Byrådet ønsker også å se på en mulig opptrapping av bydelslegevaktene og vurdere muligheter for å inngå interkommunalt samarbeid. Videre vil byrådet evaluere ordningen om at man må ringe før oppmøte hos den kommunale legevakten.

Samhandlingsreformen legger økt press på kommunen ved at et økende antall pasienter som meldes utskrivningsklare fra spesialisthelsetjenesten har behov for et kortvarig kommunalt døgnopphold. Byrådet vil derfor se på organiseringen av og evaluere dagens kommunale allmennmedisinske sengepost (KAS).

Byrådet vil:

- Jobbe for en utvidet garantiordning for salg av fastlegehjemmel tilbake til kommunen slik at terskelen for å etablere privat allmennlegepraksis reduseres.
- Se på mulighetene til å styrke legevakten og sengepost for kommunale døgnopphold
- Vurdere alle tilgjengelige muligheter for å sikre Bergen sine innbyggere en fastlege og muligheten til å bytte fastlege om man ønsker det

Kvinnehelse

Kvinnehelseutvalgets rapport «Den store forskjellen» viste at kvinnehelse har vært systematisk nedprioritert og at det er behov for å behandle menn og kvinner ulikt for å gi et likeverdig helse- og omsorgstilbud.

Kommunen kan gjøre mye for å bedre kvinnehelsen i befolkningen. Byrådet vil styrke satsingen på kvinnehelse ved å blant annet legge til rette for mer forskning, forebygging og behandling. Byrådet vil også sikre en høyere prioritet av opplysningsarbeid om typiske tilstander som treffer kvinner, og bedre behandlingstilbudet. En vellykket forebygging og behandling vil ikke bare gi kvinner bedre helse og bedre liv, det vil også redusere sykefraværet, uførhet og redusere kostnadene i helse- og omsorgstjenestene.

Byrådet vil:

- Styrke samarbeidet med Alrek helseklynge for å øke kunnskapen om kvinners helse og hva kommunen kan gjøre for å bedre kvinners helse
- Se på organisering av primærhelsetjenesten for å vurdere hvordan kommunene kan utvikle mer tverrfaglige tjenester som kan møte mer komplekse og sammensatte lidelser
- Styrke svangerskaps- og barselomsorgen blant annet gjennom å ha tettere oppfølging av kvinner før og etter fødsel
- Vurdere tiltak som redusere sykefraværet som skyldes kvinnelidelser, deriblant vurdere hvordan en kan legge bedre til rette for kvinner som opplever sterke menstruasjonssmerter, plager i forbindelse med overgangsalder og voldsutsatte kvinner
- Jobbe for at kvinnelige pårørende ikke diskrimineres og at hjelpemidler tildeles likt til menn og kvinner
- Initiere samarbeid med ideelle organisasjoner som kan forebygge og bedre helsen for særlige sårbare kvinner, herunder ha samarbeid med Kvinnehelsehuset
- Jobbe for at kvinner får egne tilbud innenfor rusomsorgen

Barnevern, sosiale tjenester og inkludering

Barnevern

Det er avgjørende at byen har tillit til barnevernet, og byrådet vil prioritere arbeidet med å sikre et velfungerende barnevern som ivaretar alle byens barn. Byrådet vil videreføre strategi for oppvekst, og de tilhørende handlingsplanene «Se meg, hør oss!» og «Handlingsplan for barnevernet». Byrådet vil i perioden søke tverrpolitiske og gode prosesser som sikrer en best mulig oppfølging av barnevernet.

Et godt samarbeid mellom barnevernet, barnehager, skoler og helsestasjoner er avgjørende for å oppdage omsorgssvikt så tidlig som mulig. Byrådet ønsker derfor å støtte tiltak som kan styrke denne samhandlingen og som gjør at ansatte i tjenestene føler seg trygge på å melde fra til barnevernet og at deres bekymringer blir godt ivaretatt i systemer som fungerer.

I tilfeller der det er behov for mer inngripende tiltak, skal alltid barnet høres og barnets beste skal komme først. Innbyggerne skal være trygge på at Bergen har et velfungerende barnevern, og barn skal være sikker på at vi stiller opp for dem om de trenger det. Barnevernet er avhengig av at det er et mangfold av tiltak som kan ivareta ulike behov. Byrådet vil arbeide for at en klarer å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterhjem og at vi sikrer en god oppfølging av fosterhjemmene.

For å sikre et godt barnevern er det også viktig at de ansatte trives og opplever at de har god støtte til å stå i mange av de vanskelige oppgavene en jobb i barnevernet innebærer. Byrådet vil derfor støtte tiltak som sikrer rekruttering av kvalifiserte ansatte og som sikrer at ansatte velger å bli i barnevernet. Byrådet ønsker også at ansatte i barnevernet tilbys etterutdanning og får påfyll av relevant kompetanse for å kunne fungere godt i jobben.

Etter hvert som innvandrerbefolkningen i Norge har vokst, har også andelen minoritetsbarn i kontakt med barnevernet økt. For denne gruppen barn blir det svært viktig å bygge ned barrierene mellom barnevernet og minoritetsforeldre og skape forståelse for tiltakene barnevernet iverksetter.

Byrådet vurderer at ideelle og private aktører er viktige supplementer for å ha et godt og tilpasset tilbud til sårbare barn i barnevernet. Vi vil arbeide for at flere får langsiktige og forutsigbare kontrakter slik at vi ivaretar hensynet til barna og unngår unødige brudd i tjenestene. Vi vil også arbeide for at vi får et mangfold i tilbudet for å ivareta ulike behov hos barna.

Byrådet vil:

- Videreføre handlingsplanen for barnevernet
- Sørge for et godt samarbeid mellom barnevern, barnehager, skoler og helsestasjoner
- Arbeide for å rekruttere tilstrekkelig fosterhjem og sørge for god oppfølging
- Støtte tiltak som har som hensikt å tiltrekke seg og beholde ansatte
- Sørge for et mangfold av tilbud til barn som trenger det

Rusomsorg og forebyggende arbeid

Byrådet vil at Bergen skal ha en verdig og human rusomsorg som sørger for at rusavhengige får god oppfølging hos kommunen og kommunens samarbeidspartnere. Det er en viktig oppgave å forebygge misbruk av både alkohol og narkotiske stoffer. Overdosedødsfallene i Bergen er for høye, spesielt etter rehabilitering eller soning. Derfor er det avgjørende at ettervernet i rusomsorgen prioriteres gjennom samarbeid med ideelle og private aktører med kompetanse på feltet. Avkriminalisering av narkotiske stoffer reguleres av nasjonal lovgivning.

I Bergen er vold og rus i ungdomsmiljøer et økende problem. Fritidstilbud, politi, barnevern og skoler henger ikke med i denne samfunnsutviklingen, der bydeler vokser og fortettes i et hurtig tempo uten at det bygges opp gode nok tilbud til ungdom. Derfor vil vi prioritere tverrfaglig omsorg og forebygging rettet mot barn og unge. Målet er at færre unge skal oppsøke rus og skadelige miljøer. Byrådet vil også sikre tettere oppfølging av unge som prøver rus med bedre tilgang til helsehjelp.

For de som har kommet seg eller er på vei ut av rus er det viktig å støtte ettervernet og byrådet ønsker at flest mulig skal få tilbud om tilrettelagt arbeid som del av rehabilitering. For personer med opioidavhengighet, som har falt ut av legemiddelassistert rehabilitering (LAR), er det viktig å sørge for at de får nødvendig oppfølging og behandling.

Noen rusavhengig sliter med å komme ut av avhengighet og for dem vil det være viktig å sørge for at de får leve mest mulig verdige liv og ha tilbud om fellesskap og et sted å bo. Huset tilbyr en type fellesskap for rusavhengige som byrådet vil fortsette å støtte. Byrådet vil jobbe for at det er et tilstrekkelig antall døgnovernattingsplasser for tungt rusavhengige, og samarbeide med ideelle aktører og frivillige organisasjoner.

Byrådet vil iverksette trygghetstiltak i utsatte områder, blant annet gjennom å vurdere vakthold og sikre bedre belysning og renhold flere steder i byen. Vi vil også unngå å etablere boliger for mennesker i aktiv rus i umiddelbar nærhet til barnehager og skoler og sørge for en bedre spredning av tilbud til tunge rusmisbrukere, samt sikre tidligere involvering av nabolag ved etablering av slike tilbud.

Byrådet vil sette i gang flere tiltak for å bedre situasjonen for de rusavhengige, beboere, skolebarn og næringsdrivende i Vågsbunnen. Vi vurderer å styrke dagens etablerte renhold i området, og vil i dialog med BIR også få på plass gode løsninger for husholdningsavfall for beboere i området. Byrådet vil også be politiet om økt nærvær for å forebygge kriminelle handlinger og bidra til økt trygghet. Vi vil ha en positiv innstilling til aktører som ønsker å ta i bruk området til ulike tiltak som kan bedre Vågsbunnen som et byrom for bergenserne. Byrådet vil ikke legge til rette for flere hjelpetilbud i området, og vil etablere et sentrumsnært MO-senter som et ledd i spredningen av tilbud.

Byrådet vil:

- Sikre en verdig og human rusomsorg som hjelper flere ut av rusmisbruk
- Etablere et sentrumsnært MO-senter
- Prioritere forebyggende arbeid rettet mot barn og unge
- Gi flere tilbud om tilrettelagt arbeid
- Sørge for tilstrekkelige døgnovernattingsplasser
- Iverksette trygghetstiltak i utsatte områder
- Sette i gang en rekke tiltak for å bedre situasjonen i Vågsbunnen

Inkludering

Byrådet ønsker at alle innbyggerne i Bergen skal føle seg inkludert og respektert. Alle skal føle seg velkommen og hjemme i Bergen, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, etnisitet, religion eller bakgrunn. Veien til inkludering går gjennom språk, aktivitet, utdanning og arbeid og byrådet ønsker at så mange som mulig skal kunne leve gode liv med muligheter til å utfolde seg.

Integrering

De siste årene har Norge som andre land opplevd en økende strøm av flyktninger fra Ukraina som følge av Russlands invasjon i 2022. En av de viktigste oppgavene fremover blir å være en trygg havn for mennesker på flukt, bosette flyktninger, skaffe bolig, legge til rette for at hver enkelt kan komme seg raskt i arbeid og bli godt integrert. Byrådet har som mål at Bergen skal være best på integrering. Tiltakene må derfor være fleksible og tilpasses den enkelte. Bosettingen må skje raskere enn i dag, og bosatte skal raskest mulig få bli integrert i samfunnet.

Gode norskkunnskaper er en forutsetning for å få flere til å fullføre utdanning og komme seg i jobb. Det er også viktig at flest mulig kommer seg inn i sunne aktiviteter og får god sosialisering, fremfor alenegang og passivitet. Byrådet ønsker å fortsette det målrettede arbeidet med å få innvandrere inn i jobber der de kan bruke sine kvalifikasjoner. Byrådet ønsker å styrke introduksjonsprogrammet, og jobbe for å gjøre det lettere å kombinere med ordinært arbeid og gi flere mulighet til å ta fagbrev som en del av programmet.

Med knapphet på arbeidskraft er det også mange virksomheter i Bergen som rekrutterer arbeidskraft utenfor Norge. Selv om disse personene ikke er en del av introduksjonsprogrammet, er det viktig at vi jobber for at disse innvanderne blir integrert og finner seg til rette i byen vår. Vi har også en jobb å gjøre med å forenkle de byråkratiske prosessene rundt det å etablere seg i Bergen.

Byrådet ønsker å få på plass et godt kunnskapsgrunnlag som kan måle hvor godt kommunens integreringsarbeid fungerer over tid.

Byrådet vil:

- At Bergen fortsatt skal være en trygg havn for Ukrainere på flukt
- Skaffe flere boliger til flyktninger
- Legge til rette for god opplæring i norsk innenfor introduksjonsprogrammet og andre programmer

Regnbuebyen Bergen

Bergen skal være en by hvor du skal få elske den du vil. I byen vår skal alle leve trygge og frie liv, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet. Byrådet vil videreføre planen for regnbuebyen Bergen, og vil også intensivere arbeidet mot hatytringer og hatkriminalitet i samarbeid med relevante aktører. Byrådet vil også sikre opplæring og kunnskap til ansatte i kommunen om kjønns- og seksualitetsmangfold, og samarbeide med f.eks. idretten om holdningsskapende arbeid.

Byrådet vil:

- Videreføre regnbueplanen
- Sikre ansatte kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold
- Styrke samarbeidet med bla idretten om innsats mot homofobi, transfobi, mobbing og ekskludering

Personer med nedsatt funksjonsevne

Byrådet vil legge til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne leve mest mulig selvstendig og aktive liv. For å få det til er det viktig å bekjempe diskriminering og ha gode helse- og omsorgstjenester som gir like muligheter til å delta aktivt i samfunnet.

En viktig forutsetning for at personer med nedsatt funksjonsevne kan leve gode selvstendige liv er at de får helse- og omsorgstjenester som er tilpasset deres behov. Byrådet vil jobbe for et bedre og mer helhetlig habiliterings- og rehabiliteringstilbud. De som har rett på BPA skal tilbys en ordning med fritt brukervalg som er tilpasset deres behov. For at Bergen skal være tilgjengelig for alle, vil byrådet sette krav til universell utforming av offentlige rom og bygninger.

Byrådet vil:

- Arbeide for et bedre og helhetlig habiliterings- og rehabiliteringstilbud
- Sikre en behovstilpasset BPA-ordning
- Stille krav til universell utforming av offentlige rom og bygninger

Personer med utviklingshemming

Byrådets mål er at alle personer med utviklingshemming skal ha mulighet til en meningsfull, aktiv og trygg hverdag. Derfor mener vi at kommunen må gjøre mer for å bidra til inkludering, aktivitet og bosetting.

I dag står mange i kø for VTA-plasser og byrådet vil arbeide for at flere får varige tilrettelagte arbeidsplasser. Mange ungdommer som er ferdige med videregående blir stående uten aktivitetstilbud eller blir plassert på dagsenterplass når de kunne ha fått en mer meningsfylt tilværelse gjennom en VTA-plass. De siste årene har også flere personer med utviklingshemming kommet i arbeid i ordinær virksomhet, men de trenger oppfølging. Byrådet vil derfor støtte organisasjoner som tilrettelegger for personer med utviklingshemming inn i ordinært arbeid. Byrådet vil arbeide for at personer med utviklingshemming får et tilbud som er tilpasset deres funksjonsnivå enten det er dagsenterplass, VTA eller VTA-O.

Byrådet vil også gjennomgå støttekontaktordningen og styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner og lag med mål om at flere gis mulighet til å delta på fritidsaktiviteter, leirskoletilbud og dra på ferie.

Personer med utviklingshemming er også mer sårbare for overgangene mellom barnehage, ulike skoletrinn og jobb. Det blir derfor viktig å gjøre disse overgangene så sømløse som mulig og planlegge og tilrettelegge for at personer med utviklingshemming får best mulig oppfølging og støtte.

En egen bolig en verdi i seg selv, og byrådet vil tilrettelegge for at flere gis mulighet til å eie sin egen bolig. Vi vil fortsette utbyggingen av boliger til utviklingshemmede med mål om at flere skal få egen bolig gjennom Boligløftet, gjerne i samarbeid med private eller at kommunen leier egnede boliger tilpasset formålet. Vi vil også jobbe for at mennesker med utviklingshemming kan eie egen bolig, eksempelvis gjennom ordninger som leie-til-eie.

Byrådet vil:

- Styrke VTA-ordningen
- Sikre flere muligheten til å delta på fritidsaktiviteter, leirskole og ferie
- Legge til rette for flere boliger for utviklingshemmede

Arbeid og velferd

Byrådet ser med bekymring på barnefattigdommen i Norge og vi har som mål at ingen barn skal vokse opp i fattigdom i Bergen. Den beste veien ut av fattigdom er utdanning og arbeid, og byrådet vil intensivere samarbeidet med NAV for å få flest mulig inkludert. Sosialhjelp er ment å være en midlertidig stønad, og personer som ikke kan jobbe av psykiske eller helsemessige årsaker skal hjelpes over på varige ordninger. Byrådet ønsker dog at det skal bli lettere å kombinere arbeid og trygd for at flest mulig kan bli inkludert i arbeidslivet.

For å unngå at barn vokser opp i fattigdom vil byrådet opprettholde og fortsette å legge til rette for at lavinntektsfamilier tilbys ordninger som inkluderer og aktiviserer barna for eksempel redusert SFO-betaling, aktivitetskort og kontingentstøtte til idrettslagene. Byrådet vil sikre at alle barn, uavhengig av foreldrenes inntekt, har tilgang til minst en fritidsaktivitet. Vi vil også støtte ideelle organisasjoner som arbeider med å bekjempe barnefattigdom og familier og personer som sliter økonomisk. Det er en stor utfordring at matkøene øker, og byrådet vil prioritere tiltak for å styrke ideelle og frivillige organisasjoner som driver utdeling av gratis måltid til de som trenger det.

I tillegg vil sosialhjelpsstønad være en viktig hjelp til familier og personer som sliter økonomisk. Byrådet vil opprettholde sosialhjelpssatsene i Bergen og gjennomgå innretningen. Byrådet vil også arbeide for at informasjon om rettigheter blir mer tilgjengelig for dem som er potensielle sosialhjelpsmottakere, slik at flere som har rett på sosialhjelp får vite om ordningene.

Byrådet ønsker at det skal være en hovedregel om aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, og vi vil gjennomgå ordningen med mål om at flere skal få mulighet til å utføre meningsfulle aktiviteter som raskt hjelper folk ut i jobb.

Byrådet ønsker å styrke innsatsen mot ulike samfunnsutfordringer, som menneskehandel og organisert kriminalitet. Som en del av dette, vil byrådet arbeide for å lokalt forhindre tilreisende tigging. Dette krever en koordinering som involverer både lokale myndigheter, politi og frivillige organisasjoner. Byrådet vil samarbeide med disse for å se på løsninger som sikrer offentlig trygghet og beskytter de mest sårbare.

Byrådet vil:

- Målrette innsats for å sikre barn og unge mulighet til å delta i fritidsaktiviteter
- Opprettholde sosialhjelpssatsene i Bergen, men gjennomgå innretningen
- Utvide aktivitetsplikten for mottakere av sosialhjelp
- Støtte ideelle og frivillige organisasjoner som arbeider med å bekjempe fattigdom

Byutvikling

Byrådet vil få fart på Bergen og gjøre det enklere å bygge og utvikle egen bolig og eiendom. Byrådet ønsker at Bergen skal vokse de kommende årene. Det betyr at Bergen igjen skal ha en ja-holdning. Gjennom et godt samarbeid med byens utbyggere og næringsliv ønsker vi en storstilt satsning på regulering av flere boliger og på å skape flere arbeidsplasser - i hele byen. Byens vei- og kollektivnett må utvikles slik at bergensere raskt og enkelt kan få hverdagslogistikken til å gå opp.

Raskere saksbehandling og mange flere boliger

Byrådet vil utvikle gode bomiljø i alle bydelene. Bergens åtte bydeler har alle sine særpreg, muligheter og utfordringer. Byrådet vil jobbe for at alle bydelene får utvikle seg positivt de kommende årene, med flere grønne lunger, lekeplasser og trygge bomiljøer for byens innbyggere.

Byrådet vil få fart på boligbyggingen i hele Bergen. Det må gå an å realisere boligdrømmen til en pris som folk har råd til. Byrådet vil iverksette en rekke tiltak som gjør Bergen til en attraktiv by å bo i. Det skal legges til rette for at flere kan bo i kort avstand til jobb, gjøremål og aktiviteter, og byrådet vil se planleggingen av boliger og arbeidsplasser mer i sammenheng. Derfor vil byrådet tilrettelegge for næringsvirksomhet og flere arbeidsplasser i hele Bergen.

Dagens KPS (kommuneplanens samfunnsdel) og KPA (kommuneplanens arealdel) legger store restriksjoner og stramme føringer for hvor og hva som kan bygges i Bergen. Byrådet vil rullere KPA med mål om mange flere boliger, større utbyggingsgrad og forenkling. Byrådet har et mål om å sette i gang arbeidet med KPS og KPA parallelt. I mellomtiden ønsker vi å ta i bruk mer av handlingsrommet innenfor eksisterende KPA, slik at både regulering, byggesaksbehandlingen og dermed boligbyggingen kan gå raskere. Byrådet vil føre en god fortetningspolitikk med lavere konfliktnivå og vil få på plass en småhusplan som gir rom for å bygge eneboliger, rekkehus og småhus i alle bydeler. Byrådet er åpen for å bygge stedstilpassede høyhus i enkelte fortetningsområder hvor dette er naturlig. Ved å sikre nok parkeringsdekning i nye prosjekt, vil byrådet hindre fremmedparkering.

Byrådet mener at saksbehandlingstiden på områdeplanene må reduseres, og at gamle planer må avsluttes. Der det ikke er gode grunner for å ha en offentlig plan, bør private få regulere mer. Byrådet ønsker en gjennomgang av områdeplanene, og de som allerede er i gang må fullføres raskere. Tempoet må opp i store byutviklingsområder som Mindemyren, Arna, Nygårdstangen, Laksevåg og Dokken.

Byrådet vil ha en ja-holdning i plan- byggesaker. Byrådet ønsker også å gjøre det enklere og raskere for innbyggerne å vedlikeholde og utbedre egen bolig og eiendom. Bygging av garasje, takvinduer, flytebrygger, og ENØK-tiltak som solcellepaneler er eksempler på tiltak som skal møtes med en positiv grunnholdning fra kommunen. Innbyggerne skal møtes av hjelpsomme ansatte som gir god veiledning. Byrådet vil også at saksbehandling og planprosesser skal bli vesentlig raskere og mer effektiv.

Byrådet viderefører ikke prinsippet om arealnøytralitet, men vil vurdere klima, natur og byreparasjon i alle saker og i forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel (KPA). Byrådet mener det er mulig å føre en mer offensiv byutviklingspolitikk, samtidig som vi tar vare på natur, jordbruksarealer, matjord og grøntområder. De fleste nye boliger skal bygges i transformasjonsområdene, f.eks. på Mindemyren, Laksevåg og i Arna. Byrådet mener også det er behov for å bygge varierte boligtyper i Bergen, og viser til at alternativet er at flere bosetter seg i omegnskommunene som medfører økt transportbehov og utslipp.

Byrådet vil:

- Rullere kommuneplanens samfunnsdel (KPS) og arealdel (KPA), med mål om å legge til rette for flere boliger og en mindre detaljert kommuneplan
- Gjennomgå byggesak- og planprosesser med sikte på effektive prosesser
- Sikre en ja-holdning i plan- og byggesaker
- Vurdere hvordan prinsippavklaringer og overordnede føringer i reguleringssaker kan besluttes på politisk nivå tidligere i prosessen, for å få mer forutsigbar og effektiv saksbehandling
- Innføre en rutine der alle innkomne planinitiativ sendes frem til UMBY straks de er innkommet, sammen med en kortfattet orientering med foreløpige vurderinger av forslaget
- Avklare kollektivtrase på Laksevåg, slik at byutviklingen kan komme i gang

Tryggere å sykle og gå

Når flere går og sykler gir det renere byluft, bedre folkehelse og framkommelighet på veiene. Dessverre er flere veistrekk farlige for gående og ulykkestallene blant syklister har gått opp. Byrådet mener det må gjøres tryggere å ferdes til fots og på sykkel i byen vår, og vil utvide sykkelveinettet med sammenhengende traseer i bydelene, men lage enklere løsninger som krever mindre areal.

Byrådet vil:

- Bygge en gjennomgående sykkeltrasé i Bergen sentrum og etablere separate sykkelveier i sentrum for å skille syklende, gående og biltrafikk
- Utvide bysykkelordningen til å gjelde flere bydeler, og gjøre ordningen reklamefinansiert
- Gjennomføre trafikkanalyser rundt alle skoler for å sikre trygge skoleveier
- Få på plass flere fotgjengerfelt og sikre at gangfeltene har tilstrekkelig tid til å komme seg over.
- Jobbe for langt bedre universell utforming av byrom og gater, med tilrettelegging, vedlikehold og merking som ivaretar personer med syns-, hørsels- og bevegelseshemninger

Bergensk særpreg

Byrådet ønsker å skape en vakker by, og vil føre en byutvikling som fremtidens generasjoner kan se tilbake på med stolthet. Derfor vil byrådet legge til rette for at det legges større vekt på kulturhistorisk og stedstilpasset arkitektur i nye byggeprosjekter som ivaretar Bergens særpreg. Dette skal ivaretas ved å styrke den arkitekturfaglige kompetansen på byggesaksavdelingen og ved at det utarbeides egne arkitekturveiledere som sikrer et mangfold av stilarter.

Byrådet vil også jobbe for tilbakeføring av historiske fasader og restaurering av brosteinsbelagte gater. Kommunen skal gjøre det enklere for nabolag og andre frivillige å vedlikeholde utearealer, lekeplasser og grøntområder. Byrådet vil oppheve hovedregelen om at nye gater, plasser eller kommunale bygninger ikke kan navnsettes etter menn.

Rettferdig strandsonopolitikk

Bergen er historisk en maritim by, og byrådet ønsker å tilrettelegge for at maritimt næringsliv og innbyggere som ønsker å utføre aktiviteter i strandsonen skal ha gode vilkår. Byrådet ønsker å tilrettelegge for båtliv og at enkeltpersoner kan utvikle sin egen strandeiendom, såfremt tiltakene ikke går ut over friluftsinnteresser og allemannsretten. Byrådet vil ha en full gjennomgang av Bergen kommunes strandsoneprojekt, og jobbe for en rettferdig og fornuftig strandsoneforvaltning som ivaretar innbyggernes rettssikkerhet samtidig som allmennhetens tilgang til strandsonen sikres.

Byrådet ønsker å likebehandle vannscootere med andre fritidsfartøy på sjøen. Det er viktig for byrådet at alle båter ferdes forsvarlig, opprettholder fartsgrensene og ikke er til sjanse for folk og dyreliv.

Byrådet vil:

- Ta en full gjennomgang av kommunens strandsoneprojekt
- Likebehandle vannscootere med andre fritidsfartøy på sjøen.

Tryggere veier og bedre kollektiv

Byrådet vil legge til rette for at folk og næringsliv kommer seg raskt frem og trygt hjem. Det skal være mulig for bergenserne å bruke bil for å få hverdagslogistikken til å gå opp. Samtidig må Bergen legge til rette for å skape en større bo- og arbeidsmarkedsregion, slik at næringslivet får utvikle seg og skape flere jobber.

Bergen har behov for å realisere flere store samferdselsprosjekter de kommende årene. Ringvei øst med prioritert oppstart på strekningen Vågsbotn-Klauvaneset er det viktigste veiprojektet for byrådet. Fellesprosjektet E16 (K5) skal gi ny vei og jernbanelinje mellom Arna og Stanghelle, og vil drastisk kutte ned reisetiden mellom Bergen og Voss. Dette er et viktig prosjekt for hele Bergensregionen som byrådet vil jobbe for å realisere. Sammen med forlenget Fløyfjellstunnel, fullføring av Ringvei vest forbi Kokstad og fremtidig utbygging av Hordfast som del av fergefri E39, vil disse prosjektene gi Bergen et veinett tilpasset fremtidens behov. Byrådet vil også prioritere utbedring av Grimstadveien.

Vedlikeholdsetterslepet på de kommunale veiene må tas igjen raskere, med særlig prioritering av trygge skoleveier. Byrådet mener det bør tilrettelegges for droppsoner som sikrer trygg levering av barn ved skolene.

Byrådet vil i dialog med fylket jobbe for at det skal lønne seg å reise kollektivt, og få et best mulig kollektivtilbud i Bergen slik at flere kan reise miljøvennlig. Som del av dette vil byrådet arbeide for en egen Bergentakst slik at det blir billigere å reise kollektivt.

Byrådet mener at bompenger er en stor økonomisk belastning for innbyggere og næringsliv som vi ønsker å begrense. Derfor slår byrådet fast at det samlede bompengetrykket ikke skal øke. Finansiering av viktige vei- og kollektivprosjekt bygger på et paradoks. Jo flere som velger kollektivt, desto mindre penger er igjen til å løse de store samferdselsutfordringene. Samtidig har Bergen et stort behov for videre utbygging av samferdselsprosjekter i årene fremover. Derfor vil byrådet at staten øker sine investeringer i vei og kollektiv. Byrådet vil også jobbe opp mot fylkeskommunen med mål om å redusere kostnaden på innkreving av bompenger.

Byrådet vil:

- Prioritere Ringvei-Øst, med oppstart av Vågsbotn-Klauvaneset
- Jobbe for bedre kollektivtilbud, og innføring av en Bergentakst
- Øke veivedlikeholdet og sikre tryggere skoleveier
- Jobbe for økt statlig finansiering av samferdselsprosjektene

Byvekstavtalen

Byrådet mener at Bergensregionen i større grad må ses som en felles bo- og arbeidsmarkedsregion hvor utslipp knyttet til transport ses i sammenheng med hvor mennesker bor og arbeider. Det er ikke formålstjenlig at Bergen kommune har en restriktiv arealpolitikk dersom resultatet blir at folk flytter ut av byen for til en av omegnskommunene for så å pendle i bilkø inn til Bergen for å dra på arbeid. Byrådet vil jobbe for at byvekstavtalens mål om effektiv arealbruk ikke legger for store begrensninger på muligheten til å bygge i hele Bergen, og at avtalen i større grad fokuserer på utslippsreduksjon fremfor reduksjon i personbiltrafikken

Byrådet ønsker en gjennomgang av porteføljen og prioriteringsrekkefølgen i Miljøløftet. For byrådet er det viktig å sikre helhetlig og fullverdig utbygging av Ringvei Øst fra Fjøsanger til Nordhordlandsbroen, med prioritert oppstart på strekningen Vågsbotn - Klauvaneset. Ringvei Øst vil avlaste sentrumsområdene, sørge for et bedre bomiljø og sikre en god forbindelse mellom E39 og E16. Prosjektet vil forbedre luftkvaliteten ved at mye av trafikken flyttes ut av sentrum og Bergensdalen. Samtidig vil Ringvei Øst løse den tidvis utfordrende og farlige trafikksituasjonen i og rundt Grimesvingene. Byrådets mål er at kollektivdekningen skal være så god at buss eller bybane blir det enkleste hverdagsvalget for enda flere.

Bybane

Bybanen er en viktig del av kollektivtilbudet til Bergenserne i dag og i fremtiden. Byrådet har blitt enige med samarbeidspartiene om at det skal legges frem en ny tunnelutredning for bybanen i sentrum og at denne utredningen skal danne beslutningsgrunnlag for et prinsippvedtak om trasévalg i sentrum, med mål om fremleggelse for bystyret i løpet av 2025. Tunnelutredningen skal ha tilstrekkelig detaljering til å kunne gi et sammenligningsgrunnlag med vedtatt trasé i Bergen sentrum, både når det gjelder fordeler og ulemper, investerings- og driftskostnader, samt samfunnsøkonomiske konsekvenser også ved selve utbyggingsperioden.

I tiden frem til behandlingen av utredningen i bystyret skal det ikke igangsettes bybanerelatert byggearbeid på eksisterende reguleringsplan som kan forringe realistisk gjennomføring av tunnelalternativet. Byrådspartiene legger til grunn at det så raskt som mulig inngås en avtale mellom fylkeskommunen og kommunen hvor det legges til grunn at byggearbeid uansett ikke kan starte før det er enighet mellom partene.

Byrådet vil jobbe opp mot statlige myndigheter for å sikre rask og høyest mulig statlig finansiering til bybanen til Åsane og forlenget Fløyfjellstunnel. En forsvarlig finansieringsplan, der det samlede bompengetrykket i Bergen ikke økes, er en forutsetning for igangsetting av bybanen til Åsane. Byrådet er positiv til å vurdere privat finansiering og utbyggerbidrag i forbindelse med videre utbygging av bybanen. Når KS2 (Kvalitetssikring 2) for vedtatt bybanetrase til Åsane foreligger vil byrådet se på kostnadsreducerende tiltak, jobbe for økt statlig finansiering og ikke øke bompengetrykket. Byrådet slår fast at det ikke er aktuelt å bruke Saltimporttomten til å frakte masser.

Byrådet vil

- Legge frem en ny utredning om bybane til Åsane i tunnel
- Jobbe opp mot staten for å sikre økt finansiering av bybanen
- Ikke bruke Saltimporttomten for uttak av masser

Havn

Byrådet ønsker å legge til rette for en god havnestruktur i Bergensområdet. Dette er en oppgave som også bør løses i samarbeid med nabokommunene. Byrådet ønsker å jobbe videre med flytting av godshavnen fra Dokken til Ågotnes. Det vil frigjøre store områder som kan brukes til å utvide sentrum, gi flere boliger og nye parker, allmenninger og skape mer byliv. Byrådet er skeptisk til Havnens planer om ny kai på Flesland, og vil jobbe for at det utredes andre alternativer.

Parkering

Parkering er viktig for mange bergensere, enten det er i tilknytning til hjem, arbeid, handel eller turområder. Derfor vil byrådet vurdere flere parkeringsanlegg, opprettholde muligheten for to biler i boligsoneparkeringen og sikre god parkeringsdekning i nye bolig- og næringsprosjekter.

Byrådet er opptatt av at alle innbyggere skal ha tilgang til sentrum. Vi støtter derfor ikke en transformasjon av sentrumskjernen hvor parkeringsplasser fjernes uten at det kommer gode erstatninger. Gode parkeringsmuligheter er også viktig for sentrumshandelen og byrådet vil se på ulike insentiver for å øke tilgjengeligheten, for eksempel ved å bygge flere parkeringsanlegg og redusere avgiftene.

For å legge til rette for økt bruk av kollektiv vil byrådet arbeide for innfartsparkering i tilknytning til kollektivknutepunkt. Gode parkeringsmuligheter er også viktig for kommunale tjenester som hjemme-tjenesten og for at håndverkere kan utføre tjenester hjemme hos innbyggerne. Byrådet vil også sikre at det er et tilstrekkelig antall parkeringsplasser til brukere, pårørende og ansatte ved byens sykehjem.

Byrådet vil ikke innføre parkeringsavgift for besøkende eller kommunalt ansatte ved kommunale bygg og anlegg. Byrådet vil også se på muligheten for å utvide antallet parkeringsplasser ved Åsane Arena, og vurdere å fjerne parkeringsavgiften.

Byrådet vil:

- Opprettholde ordningen med at hver boenhet har to parkeringstillatelser i boligsoneparkeringen
- Bygge ut ladeinfrastruktur for elbiler
- Sikre god parkeringsdekning i nye bolig- og næringsprosjekter
- Vurdere ulike tiltak for økt sentrumshandel, herunder flere parkeringsanlegg i og rundt sentrumskjernen og reduserte parkeringsavgifter
- Sikre gratis parkering for besøkende og ansatte i tilknytning til kommunale bygg og anlegg
- Se på muligheten for å utvide antallet parkeringsplasser ved Åsane Arena, og vurdere å fjerne parkeringsavgiften
- Være positive til å etablere flere parkeringsplasser for bobiler

Klima-, natur- og miljøtiltak som virker

Byrådet mener at klimaendringene er en av vår tids største utfordringer. Derfor må tiltak for å redusere Bergens klimautslipp være en prioritert oppgave de neste årene. Summen av alle små og store tiltak monner. Byrådet vil gjøre det attraktivt og enkelt å gjøre gode miljøvalg i hverdagen. Det er bra for klima, miljøet og gir bedre byluft. Byrådets mål er at tiltakene skal innrettes slik at de har størst effekt. Vi vil skape den blågrønne byen.

Byrådet vil skape en by med minst mulig forsøpling og forurensing. For å nå lokale og nasjonale utslippsmål vil byrådet gå bort i fra symbolpolitikk som gjør hverdagen vanskeligere for bergenserne. Vi vil prioritere kunnskapsbaserte tiltak som gir innbyggere og næringslivet incentiver til å ta grønne valg.

BIRs forbrenningsanlegg i Rådalen er byens største utslippspunkt. Byrådet vil legge frem en konsekvensutredning om BIRs planer for karbonfangst- og lagring i Rådalen (CCS). Utredningen skal få frem mer informasjon om økonomi, effekt og påvirkning på lokalmiljøet.

Bergen kommune er en stor eiendomsbesitter, og kommunen selv må gå foran og energieffektivisere egne bygg og anlegg. Byrådet er positiv til etablering av solenergi på nye bygg. Byens befolkning og næringsliv må også oppleve at det er enkelt å utføre energieffektiviseringer og andre utslippsreducerende tiltak.

Byrådet vil:

- Oppdatere kommunens klimahandlingsplan med vekt på kunnskapsbaserte tiltak
- Gi bergenserne og næringsliv incentiver til å ta miljø- og klimavennlige valg
- Være positive til tiltak som bedrer energitilgangen i Bergen
- Energieffektivisere kommunens bygningsmasse
- Bidra til å stimulere til et løft innen fylle- og ladeinfrastruktur for privatbiler, tungtransport og maritim sektor
- Samarbeide med ideelle organisasjoner om å forhindre forsøpling

- Samarbeide med anleggsnæringen med mål om etablering av utslippsfrie anleggsplasser og redusere utslippene fra avfallshåndtering
- Det må legges opp til sirkulære løsninger, som muliggjør at materialer kan gjenbrukes i enda større grad.

Miljø, natur og friluftsliv

Byrådet vil at kommende generasjoner skal overta en by som er i bedre stand enn den er nå. Derfor vil vi ta vare på naturmangfoldet. Dette innebærer både at vi skal ta ansvar for å beskytte naturen og naturmangfoldet, samtidig som vi legger til rette for muligheten til å skape verdier og arbeidsplasser for de som kommer etter oss.

God luft- og vannkvalitet og mindre forurensning er viktig for god livskvalitet. Byrådet vil jobbe for å sikre et trygt og godt drikkevann til alle innbyggere i Bergen, og gjennomføre miljøkartlegginger av utsatte fjord- og sjøområder, som for eksempel Fanafjorden, Nordåsvannet og Grimstadfjorden, med mål om bedre vannkvalitet. Byrådet vil være positive til etablering av målestasjoner for luftkvalitet i alle bydeler og gjennomføre en ny tiltaksutredning for bedre luft i Bergen, samt bortvise skip fra Bergen havn på dager med farlig høyt nivå av luftforurensning.

Bergen lever av og ved havet. Byrådet vil forsterke arbeidet mot unødvendig plastbruk og marin forsøpling, deriblant gjennom å sikre nok bosspann langs sjøkanten og opparbeidede turstier, og utplassere sneipekasser i naturområder etter modell fra andre norske byer. Byrådet vil også utarbeide en handlingsplan for å forebygge innføring av fremmedarter fra skip og ballast, herunder jobbe opp mot nasjonale myndigheter for mulighet til å nekte skip infisert med fremmedarter adgang til Bergens havn.

Byrådet vil:

- Lage en ny plan for klimatilpasning, med en vurdering av klimaendringene, samt åpning av elver og vannveier
- Etablere flere badestrender og muligheter for bynær bading, samt oppgradere strender med behov for det
- Beskytte pollinerende insekter, plante spiselige vekster og ivareta gode økosystemer i byrommet, bl.a. gjennom insekthoteller
- Arbeide med Avinor for å redusere støybelastningen fra fly- og helikoptertrafikk, og revidere kommunens handlingsplan mot støy
- Styrke jordvernet i kommunen
- Sikre at grønne lunger i byen bevares og vedlikeholdes
- Arbeide for flere friområder for hunder

Mer gjenbruk og materialgjenvinning

Byrådet vil etablere et mer sirkulært bysamfunn, der det er lønnsomt og lett å ta miljøvennlige valg. Det er nødvendig å lage et kretsløp for ressursene vi henter ut av naturen, slik at materialer kan gjenbrukes istedenfor å ende opp som avfall. Byrådets ambisjon er å gjøre Bergen til en ledende by på gjenbruk og materialgjenvinning. Da må vi vurdere nye krav til gjenbruk, gjenvinning og kildesorteringsteknologi og bruke kommunens innkjøpsmakt til å skape velfungerende markeder.

Byrådet ønsker å øke materialgjenvinning av husholdningsavfall og avfall fra næringslivet, inkludert det å finne gode løsninger for gjenvinning av tekstil- og klesavfall i samarbeid med private og frivillige aktører. Vi vil videreføre utbyggingen av bossnettet i sentrum, og vurdere bossnett som del av større, fremtidige byutviklingsprosjekter.

Byrådet vil:

- Styrke markedet for ombruk og gjenbruk av byggematerialer
- Stille krav i kommunale byggprosjekter og arbeide for en digital markedsplass for gjenbruk av byggematerialer
- Redusere matsvinnet i kommunale virksomheter
- Lage en strategi for opprydding av gamle avfallsdeponier

Næring

Byrådet ønsker en kommune som spiller på lag med næringslivet i Bergen og som legger til rette for vekst og innovasjon. Dette vil skape flere arbeidsplasser og bygge en mer bærekraftig økonomi for Bergen i årene fremover.

Et vekstkraftig næringsliv

Selv om Bergen er Norges nest største by, er det behov for å skape større arbeidsmarkedsregioner for å sikre næringslivet god rekruttering av arbeidskraft. Derfor blir det viktig å se Bergen som del av en større region og sikre godt samarbeid og god kommunikasjon på tvers av Vestlandet.

Bergen skal være et godt hjem for de statlige arbeidsplassene gjennom god og forutsigbar byutvikling, attraktivt kultur- og aktivitetstilbud, tett samarbeid med universitets- og høyskolemiljøene, og god tilgang på arbeidskraft.

En stor del av Bergens innbyggere studerer eller arbeider innenfor universitets- og høyskolesektoren. Ved å skape gode og relevante studieplasser og gjøre det attraktivt å studere i Bergen, sikrer næringslivet et tilfang av attraktiv arbeidskraft. Det gjør også Bergen til en kunnskapsby med god forutsetning for å rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft.

For å utvikle næringslivet ønsker byrådet å tilrettelegge for og støtte oppunder et tett samarbeid mellom universitetene, høyskolene og næringslivet. Disse samarbeidene finner vi igjen i de sentrale klyngene innenfor hav, akvakultur, finans, helse og teknologi. Byrådet ønsker å være med å tilrettelegge for at disse klyngene får gode vilkår for utvikling i Bergen.

Bergen har alltid hatt blikket ut mot verden. Dette kjennetegner også store deler av det bergenske næringsliv som er internasjonalt rettet og innovativt. Byrådet ønsker å støtte oppunder næringslivets internasjonalisering og støtte innovasjonsmiljøene. Byrådet ønsker også at Bergen Kommune er engasjert i oppstartmiljøer og at kommunen samarbeider med disse på relevante områder.

Tilgang på kraft er regionens største utfordring, og byrådet vil være en pådriver for etablering av ny kraftproduksjon og utbygging av overføringsnettet.

Bergen har en stolt historie som internasjonal handelsby og er i dag en av Norges ledende byer på shipping og maritim sektor. Bergensregionen representerer i dag 40 prosent av den norskkontrollerte skipsflåten og Bergens maritime sektor stod i 2021 for 23 milliarder i verdiskaping (Menon-publikasjon nr.6/2023). Det er viktig at Bergen kommune tilrettelegger for en konkurransedyktig maritim sektor og ivaretar Norges rolle som internasjonal sjøfartsnasjon.

Bergen er en fantastisk by å besøke. Byrådet vil sammen med reiselivsnæringen arbeide for et bærekraftig reiseliv, og særlig jobbe for hvordan mer aktivitet kan utvikles i lav- og skuldersesong. Byrådet vil i samarbeid med aktørene iverksette et arbeid for å utvikle dagens fisketorg. Byrådet har som målsetting at Fisketorget skal være et sted for salg av kortreiste råvarer fra Vestlandet, hvor salg av ferskvarer skal prioriteres fremfor salg av ferdigprodukter og kafédrift.

Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet er sentrale aktører i Bergen, og byrådet er opptatt av å sikre og styrke aktørenes tilstedeværelse i Bergen. Byrådet vil arbeide for at planene om en samlokalisering på Dokken blir gjennomført, og bidra til nødvendige avklaringer og vedtak. Akvariet i Bergen har også planlagt flytting til Dokken. Byrådet vil gå i dialog med Akvariet for å avklare hvordan kommunen kan bidra til fremdrift i prosjektet.

Byrådet vil:

- Spille på lag med næringslivet og tilrettelegge for vekst og innovasjon
- Styrke Bergen som senter for næringsregionen Vestland.
- Arbeide for gode vilkår for maritim sektor og styrke havbyen Bergen
- Styrke samarbeidet med reiselivsnæringen for å utvikle Bergen som destinasjon
- Bidra til fremdrift og avklaringer for samlokalisering av HI og Fiskeridirektoratet på Dokken

Bynært landbruk

Bergen har et særlig ansvar for å ta vare på byens rike jordbrukskultur, kulturlandskap og UNESCO- status som matby. Byrådet vil rullere kommunens landbruksplan med mål om et levende og aktivt jordbruk, med forutsigbare rammevilkår. Kortreist mat er positivt for klima- og miljø, holder naturen i hevd og sikrer nasjonal selvforsyning. Det er derfor viktig med et sterkt jordvern.

Byrådet vil tilrettelegge for et godt samspill mellom landbruket og samfunnet for øvrig. Å komme nærmere naturen gjennom gårdsbesøk og ordninger som "inn på tunet" har positiv effekt for folks psykiske helse og sprer kunnskap om hvordan maten blir produsert. Slike tilbud er særlig nyttig for skolebarn, psykisk utviklingshemmede og som supplement til eldreomsorgen. Å støtte besøksgårder styrker også næringsgrunnlaget til bønder.

Det er utfordrende å drive landbruk i dagens Norge, og dette gjelder særlig landbruk i byområder. Utfordringer med psykisk helse er et økende problem i landbruket. Byrådet tar denne utfordringen på alvor, og vil jobbe aktivt for å forebygge psykisk uhelse blant byens bønder.

Det er også viktig med en aktiv skogforvaltning for å øke produksjonen av tømmer, og for karbonbinding og miljø. Den fornybare ressursen skog er avgjørende for å ha nok trevirke og for å løse klimakrisen. For å drive skogforvaltning er man avhengig av å kunne etablere skogsveier. Byrådet vil ikke innføre strengere lokale krav til etablering av skogsveier enn det som følger av nasjonal lovgivning.

Det skal også legges til rette for direktesalg fra gårdsbrukene gjennom ordninger som Bondens marked og REKO-ringen.

Byrådet vil:

- Sikre vedlikehold av eksisterende turveier i samarbeid med grunneiere, frivillighet og landbruksnæringen
- Gi insentiver til bønder som har beitedyr på byfjellene for å forhindre ytterligere gjengroing av byfjellene
- Jobbe for en kommunal finansieringsordning for etablering og oppgradering av driftsbygninger
- Videreføre tilbudet alle skoler har om søkbare midler til egne parsellhager

- Åpne for salg av alkoholholdige varer opp til 4.7 % på ordninger som Bondens marked, REKO-ringen og på Fisketorget.
- Støtte driften av Lystgården og Bybonden
- Regulere hjortebestanden til et bærekraftig nivå
- Arbeide for giftfri ugressbekjempelse og mer miljøvennlig landbruk
- Sørge for at Plan- og bygningsetaten er imøtekommende og behjelpelige når det kommer til å gjøre tiltak på landbrukseiendommer
- Legge til rette for at man enklere kan drive hestedrift

Skjenking og uteservering

Bergen er en internasjonal kultur- og reiselivsby, og byens uteliv er en viktig del av opplevelsesbyen Bergen. Byrådet ønsker en levende by der kommunen spiller på lag med folk og næringsliv som ønsker å skape aktivitet, arbeidsplasser og opplevelser. Næringsdrivende skal oppleve Bergen kommune som en positiv og forutsigbar samarbeidspartner som medvirker til rask saksbehandling og gode prosesser.

Derfor vil byrådet innføre automatisk fornyelse av skjenkebevillinger og inngåtte leieavtaler for uteserveringer. Vi ønsker flerårige avtaler som sikrer bransjen forutsigbarhet til å gjøre investeringer som skaper gode byrom. Byrådet vil jobbe for en mer sømløs saksbehandling som innebærer å samordne søknader til plan- og bygningsetaten, bymiljøetaten og skjenkekontoret.

Byrådet ønsker en god balanse mellom serveringsbransjen, folk som bor og ferdes i byen, og hensynet til barn og unge. Byrådet ønsker å åpne for utvidete tider med servering både innendørs og utendørs, men det må tas hensyn til naboer og andre som ferdes i byen vår. Byrådet er positiv til uteservering på deler av Torgallmenningen, og ønsker at Torgallmenningen skal være en samlingsplass for alle, og byrådet vil legge til rette for en balansert næringsmiks av butikker og serveringssteder

Byrådet er opptatt av at serveringsbransjen skal likebehandles, og vi vil derfor oppheve ordningen med alkoholfrie soner. Alle skjenkeløyver skal vurderes individuelt på bakgrunn av faglige vurderinger.

Byrådet vil:

- Innføre automatisk fornyelse av skjenkebevillinger og inngåtte leieavtaler for uteserveringer.
- Vurdere å utvide skjenketidene til lovens maksgrense
- Åpne for å utvide skjenketiden på uteserveringene, på steder hvor dette ikke får negative konsekvenser for de som bor i området.
- Stille seg positive til å gi skjenkebevilgninger i bydelene
- Åpne for salg av alkohol i butikk på julaften
- Vurdere å redusere gateleien på uteserveringer som ikke har alkoholservering
- Være positive til alkoholservering på kultur- og idrettsarrangementer rettet mot voksne

Kultur, idrett, frivillighet og kirke

Kunstbyen Bergen

Byrådet mener at Bergens rike kulturliv er en viktig forutsetning for at Bergen skal fortsette å være en levende og attraktiv by å bo i. Kunst har en egenverdi, og byrådet er opptatt av å sikre kunstnerisk frihet og minst mulig styring av det kunstneriske innholdet. Kommunens oppgave er først og fremst å legge til rette for kunsten og kulturlivet.

Kultur har også en viktig rolle i å bidra til økt livskvalitet for den enkelte, forbedre folks psykiske helse og bidrar til samhold og engasjement. Byrådet vil føre en kulturpolitikk som gir et rikt tilbud til publikum og som favner både profesjonelle, amatører og frivillige aktører.

Byrådet vil sikre økonomisk støtte og forutsigbare rammevilkår til byens profesjonelle kulturinstitusjoner, og vil også arbeide mot sentrale myndigheter for å rette opp i den store skjevfordelingen som er mellom kulturinstitusjoner i Oslo-regionen og resten av landet. Byrådet vil i tillegg jobbe for at gaveforsterkningsordningen gjeninnføres, og at filminsentivordningen styrkes. Som landets nest største by og en viktig motpol til sentraliseringen av kulturlivet i Oslo-regionen, vil byrådet jobbe for at flere statlige kulturarbeidsplasser bør flyttes til Bergen, f.eks. Music Norway.

Byrådet vil tilrettelegge for at barn og unge tidlig opplever kultur, og en inngangsport for mange er kulturskolen. Byrådet vil styrke kulturskolen, blant annet gjennom å tilby et bredere tilbud i bydelene. Amatørkulturen har også en sentral rolle i byen, og byrådet vil også legge til rette for å styrke dette feltet. Aktivitetskortet skal sikre at barn og unge som av økonomiske årsaker ikke benytter seg av kultur- og aktivitetstilbud, får lettere tilgang til dette. Byrådet vil i perioden vurdere hvordan ordningen kan utvides i form av tilbud, samt mottakere.

Språk er en viktig del av identiteten vår. Som nynorsk-hovedstad er det viktig å løfte interessen for nynorsk litteratur og finne en egnet måte å hedre Jon Fosse på i byrommet. *Noko kjem til å kome.*

Byens buekorps er viktige bærere av byens unike kultur og tradisjon, og byrådet vil legge til rette for buekorpsene ved å blant annet arbeide for å sikre korpsene egnede lokaler i eget nærmiljø.

Byrådet vil også legge til rette for at kulturlivet har gode og tilgjengelige arenaer i hele Bergen, og vil blant annet sikre et kulturhus i Fyllingsdalen.

Byrådet vil gjennomgå tilskuddslisten for feltet, og vil også forenkle og fjerne særkrav i søknads- og rapporteringsprosessen. Byrådet vil også vurdere å gjøre driftssøknader treårig for faste tilskuddsmottakere.

Byrådet vil:

- Støtte profesjonalisering og internasjonalisering av kunst- og kulturlivet
- Sikre økonomisk støtte og forutsigbare rammevilkår til byens profesjonelle kulturinstitusjoner
- Arbeide for et tettere samarbeid mellom kultur og næringsliv
- Arbeide for at staten tar mer ansvar for viktige, verneverdige bygg
- Gjennomgå vedlikeholdsetterslepet av viktige kulturhistoriske bygninger
- Styrke kulturskolen, blant annet gjennom å tilby et bredere tilbud i bydelene
- Bruke Bryggen som en aktiv kulturarena

Idrett

Byrådet vil være en aktiv bidragsyter som spiller på lag med idretten i Bergen. Idrett og friluftsliv gir bedre helse, trivsel, opplevelser og mestring. Å delta i organisert aktivitet er inkluderende, skaper rammer og gir vennskap for livet. Også mange voksne og eldre driver med idrett. I et folkehelseperspektiv er det viktig at kommunen streber etter å tilrettelegge for fasiliteter og arenaer, slik at også denne gruppen kan fortsette å være aktive.

Gratisprinsippet skal legges til grunn for barne- og ungdomsidretten. Idretts- og friluftsansjoner skal ha gode og forutsigbare rammer. Bergen kommune skal ha åpen dialog og spille på lag med frivilligheten. Byrådet ønsker å styrke samarbeidet med idrettslag og idrettens organer slik at idrettsbyen Bergen utvikles videre.

Byrådet vil arbeide for god anleggsutvikling og samarbeide med idretten for å utvikle varierte, fleksible og funksjonelle idrettsanlegg i alle bydelene. De kommunale idrettsanleggene må driftes godt, og kommunen må også støtte opp om de klubb- og privateide idrettsanleggene. Byrådet vil videreføre og videreutvikle idrettsplanen som verktøy for planlegging, prioritering og utbygging av idrettsanlegg i Bergen.

Slåtthaug Arena er et viktig prosjekt for både topp-, breddeidrett, og den generelle folkehelsen i byen vår. Byrådet vil sikre fremdrift og bidra til at prosjektet realiseres.

Byrådet vil at barn og unge skal ha de beste mulighetene til å drive idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i sitt nærområde. Byrådet vil arbeide for at f.eks. gymsaler på skoler kan benyttes av idrettsklubber eller andre miljøer på ettermiddags- og kveldstid. Vi vil også legge til rette for egenorganisert aktivitet og videreføre "åpen hall" i bydelene.

Bergen skal utvikles som en attraktiv og fremtidsrettet arrangementsby som utvikler lokale, og tiltrekker seg regionale, nasjonale og internasjonale idretts- og friluftsansjoner.

Byrådet vil:

- Legge gratisprinsippet til grunn for barne- og ungdomsidretten
 - Sikre fremdrift for etablering av byarena i Bergen
 - Arbeide for flere isflater i Bergen
 - Jobbe opp mot nasjonale myndigheter for at Norges Toppidrettsgymnas Bergen skal motta toppidrettstilskudd
 - Styrke satsingen på svømmeundervisning, og arbeide for gode erstatningsløsninger på bassengkapasiteten når nye anlegg bygges eller rehabiliteres
 - Samarbeide med næringsliv, boligbyggelag og andre om bygging av idrettsanlegg, og sette av tilstrekkelig areal til nye idrettsanlegg i byplanleggingen
 - Støtte opp om et inkluderende friluftsliv
 - Være positive til videre utvikling av skifasiliteter i kommunen
 - Sikre tilgjengelighet til turområder og tilrettelegge for turstier sammen med relevante aktører
- Byrådet vil også vurdere lyssetting av f.eks. Fløysvingene for å legge til rette for økt bruk
- Tilrettelegge for gode parkeringsfasiliteter ved byens turområder og idrettsanlegg

Frivillighet

Byrådet anerkjenner den store frivilligheten og dugnadsånden i Bergens rike organisasjonsliv. Byens lag og organisasjoner utgjør et stort mangfold og bidrar til å skape en samfunnsengasjert by. Særsilt er dette en styrke for idrett og kulturlivet.

Frivillige arenaer spiller en viktig rolle i barn og unges liv, dette er viktige arenaer for vekst og utvikling som kommunen må oppmuntre og legge til rette for. Også mange eldre finner glede i å delta på dugnad og jobbe som frivillig. Å kunne bidra i frivillig arbeid er uvurderlig for den enkelte og til styrke for samfunnet som helhet.

Byrådet ønsker å støtte frivillighetens arbeid gjennom tilskudd, samarbeid og tilrettelegging. Flest mulig må oppfordres og gis anledning til å bidra i frivillig arbeid, enten det er som spisevenn for eldre, leksehjelpsordninger, praktisk hjelp til flyktninger eller innenfor idretten.

Frivilligheten løser gjerne andre oppgaver enn det offentlige. Kommune og frivillighet skal utfylle og styrke hverandre, ikke konkurrere. Der man ser at kommunen og frivilligheten yter samme tjeneste må man vurdere om tjenestetilbudet kan løses av det frivillige.

Byrådet vil:

- At Bergen kommune skal være en aktiv bidragsyter inn mot frivilligheten
- Videreføre ordningen med støtte til byggesaksgebyrer for dugnadsgjenger og arbeide for enklere kommunal saksbehandling
- Være positive til å bruke Fløysletten til kultur-, idretts- og andre arrangementer

Tro og livssyn

Byrådet mener det er viktig at mennesker har mulighet til å finne verdimessig forankring i noe større enn det dagligdagse. Byrådet vil derfor tilrettelegge for gode vilkår for tros- og livssynssamfunnene og særlig støtte opp om frivillighet og arbeid rettet mot barn og unge, eldre og rusavhengige.

Den Norske Kirken er en betydningsfull norm- og kulturbærer, og det er viktig å verne om vår felles kulturarv for fremtidige generasjoner. Blant annet ved å videreføre skolegudstjenesten som tradisjon i Bergensskolen og sørge for et aktivt vedlikehold av byens kirker

Bergen har i dag et mangfold av tros- og livssynsretninger som alle bidrar på hver sin måte til byen og lokalsamfunnet.

Byrådet vil:

- Sikre en anerkjennende og rettferdig behandling av tros- og livssynssamfunnene i Bergen
- Legge til rette for det frivillige arbeidet til tros- og livssynsorganisasjonene
- Sikre at det tilbys verdige gravferdstjenester for alle
- Arbeide for statlig støtte til vedlikehold av byens middelalderkirker
- Holde middelalderkirkene åpne for besøkende som del av byens kulturtilbud

Sikkerhet og beredskap

De siste årene har flere alvorlige hendelser understreket behovet for å prioritere sikkerhet og beredskap. Koronapandemien og klimarelaterte hendelser som ras og flom, har vist oss behovet for en effektiv beredskap for å håndtere potensielle alvorlige hendelser.

Internasjonale hendelser har forsterket behovet for å være godt forberedt. Krigen i Ukraina og hendelser rettet mot kritisk energi- og kommunikasjonsinfrastruktur er en påminnelse om at væpnet konflikt også kan skje i vårt nærområde. Forsvarskommisjonen og Totalberedskapskommisjonen har begge understreket alvoret og har anbefalt en kraftig styrking av militær og sivil beredskap. Totalberedskapskommisjonen sier i sin rapport at «tiden for å prioritere beredskap er nå», og «den grunnleggende byggesteinen i beredskapen er kommunene.»

Nasjonalt digitalt risikobilde 2023 fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) beskriver en kraftig økning i cyberangrep mot norske kommuner. Dette gjelder ikke minst kommuner som har vitale forsvarsinstallasjoner. Bergen kommune har også hatt flere negative hendelser knyttet til digital sikkerhet, med flere tilfeller der sensitive personopplysninger har kommet på avveie.

Byrådet vil derfor prioritere sikkerhet og beredskap i Bergen kommune. Dette krever en organisasjon og et apparat som er velfungerende og i stand til raskt å mobilisere og omstille seg for å håndtere slike situasjoner. Dette inkluderer gode og oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) som identifiserer risikofaktorer og svakheter i den kommunale infrastrukturen, gode planer og beredskapssystemer som sikrer robusthet og rask respons. Det er også viktig at kommunen jevnlig gjennomfører øvelser for å teste og styrke beredskapen.

Byrådet vil sette inn ressurser for å forhindre uønskede hendelser innenfor digital sikkerhet og samtidig bygge opp en sterkere beredskap for dataangrep. Dette innebærer også å ha god oppfølging med eksterne leverandører og avdekke sårbarhet som kan være vanskelig for kommunen å ha full kontroll over.

Bergen kommune må være rustet for både sannsynlige og forutsigbare utfordringer som klimarelaterte hendelser, men også for de mest alvorlige krisene som kan påvirke hele samfunnet. Kommunens viktigste oppgave er å beskytte befolkningen og sørge for trygghet og velferd. Byrådet ønsker en evaluering av kapasitet og status til våre tilfluktsrom, med mål om å identifisere eventuelle forbedringsområder og sikre at disse tilfluktsrommene er rustet til å møte potensielle nødsituasjoner og ekstraordinære hendelser.

Sikkerhet og beredskap er også et regionalt og nasjonalt felt som er egnet for tettere samarbeid med omegnskommunene og statlige myndigheter, og der Bergen kan ta et særlig ansvar. Private virksomheter som har viktige oppgaver i beredskapsarbeidet, bør inkluderes i et slikt samarbeid. Dette vil styrke samarbeidet i regionen og skape muligheter for sterkere samarbeid på andre områder.

Matsikkerhet er avgjørende for vår overordnede beredskap. Nedbygging av matjord innebærer en svekkelse av vår evne til å brødfø egen befolkning. Byrådet vil derfor legge vekt på vern av matjord og rent drikkevann.

Byrådet vil:

- Gjennomgå og styrke informasjonssikkerhet og personvern i Bergen kommune.
- Utarbeide ROS-analyser som inkluderer sikkerhetspolitiske kriser, forsyningsmessige utfordringer og naturkatastrofer.
- Kartlegge tilfluktsrommene og vurdere status med tanke på dekningsgrad og tilstand.
- Utvikle samarbeidet mellom kommune, region, nødetater og andre statlige myndigheter, og invitere private virksomheter med samfunnskritiske oppgaver inn i samarbeidet.
- Kartlegge og iverksette sikringstiltak av sentrale byrom

Foto: Wikimedia

Trygg økonomi og bedre styring

Bergen kommune skal levere gode tjenester, legge til rette for at innbyggerne har god privatøkonomi og utvikle Bergen som en attraktiv by for næringsliv og folk. Da er det avgjørende at kommunen har en sunn økonomi og drives effektivt.

Bedre styring og prioritering

En bærekraftig og forsvarlig forvaltning av økonomien skal sikre både fremtidige forpliktelser og kommende generasjoner. Byrådet har som ambisjon at Bergen kommune skal driftes mer effektivt, slik at innbyggerne får mer igjen for hver skattekrone. Bedre styring og prioritering er en forutsetning for at bergenserne over tid får de tjenestene de har krav på og for at kommunen skal være godt rustet til å gi mer hjelp til de som trenger det mest. For byrådspartiene er det også viktig å ta alle gode krefter i bruk når kommunen skal løse sine oppgaver. Dette betyr at vi vil ha et mer pragmatisk forhold til hvem som bygger, eier eller vedlikeholder for å holde kostnadene nede og skape rom for å prøve ut nye og innovative løsninger.

For å gjennomføre byrådets satsinger og samtidig ta høyde for demografiutfordringene og den underliggende kostnadsveksten, vil det være nødvendig å ha en klar prioritering av hva Bergen kommune skal bruke penger på de neste årene. Byrådet vil derfor igangsette en oppgavegjennomgang der målet er å vurdere hvilke oppgaver som kan kuttes, hvilke som kan gjøres mer effektivt med mindre ressursbruk og hvilke som andre kan utføre bedre.

Byrådet vil:

- Sørge for en effektiv drift av kommunen
- Invitere inn ideelle og private virksomheter til å være med å løse samfunnsoppgavene
- Ikke være låst til én bestemt eierform eller modell på den kommunale bygningsmassen
- Gjennomgå nivået på drift og vedlikehold på den kommunale bygningsmassen med mål om å sikre bedre vedlikehold over tid

- Gjennomgå hele den kommunale bygningsmassen med mål om mer effektiv drift, frigjøring av areal, vern gjennom bruk og salg eller utleie av eiendom
- Gjennomføre en oppgavegjennomgang i kommunen med mål om å sikre gode tjenester til de som trenger det mest

Skatter og avgifter

Innbyggere og næringsliv merker konsekvensene av dyrtiden. Høyere rente og økte priser på strøm, drivstoff og mat går hardt utover lommeboken til bergenserne. Byrådets mål er at kommunen holder skatter, avgifter og gebyrer så lave som mulig slik at folk får beholde mest mulig av sine egne penger.

Byrådet mener at eiendomsskatten er en usosial skatt. Den tar ikke høyde for hvor stort lån du har, eller hva du har i inntekt. Byrådets mål er å skape et økonomisk handlingsrom til å på sikt kunne fjerne eiendomsskatten.

Byrådet har som mål at gebyrnivået i Bergen skal være blant de laveste av Norges storbyer. Selvkostområder går ofte under radaren fordi regningen sendes direkte til innbyggerne. Erfaringen de siste årene viser også at flere store infrastrukturprosjekter har blitt langt dyrere enn forutsatt og byrådet mener derfor at det trengs sterk prosjektstyring og kostnadskontroll innenfor disse områdene. Byrådet vil derfor kritisk gjennomgå investeringer og ressursbruk på selvkostområdet.

Byrådet vil gi enkeltmennesket større frihet til å styre sitt eget liv uten innblanding fra politikere og byråkrater. Gjennom mindre byråkrati, regulering og lavere skatter, vil byrådet gi mer makt tilbake til innbyggerne.

Byrådet vil:

- Redusere eiendomsskatten på boliger, med mål om minst en halvering i perioden sammenlignet med 2023-nivå
- Gjennomgå gebyrnivået på tjenester med selvkost og ha en strengere kostnadskontroll, slik at regningen til innbyggerne holdes lavest mulig
- Gjennomgå egenandelene for kommunens tjenester og gebyrer utenfor selvkost, for å vurdere lavere satser og bedre ordninger for personer med svak økonomi

En serviceinnstilt og effektiv kommune

Byrådet ønsker at Bergen skal være en serviceinnstilt kommune som møter innbyggerne med positivitet. Bergen skal være en kommune som ønsker dialog med innbyggerne og bruker tilbakemeldinger for å forbedre kommunale tjenester og infrastruktur.

En effektiv kommune er også en kommune der en samhandler godt på tvers både innenfor kommunen, på tvers av forvaltningsnivåer, i regionen og mellom kommunen og andre aktører. Byrådets mål er at innbyggerne ikke skal oppleve å bli kasteballer og at det er mer fokus på å løse utfordringene enn å diskutere hvem som har ansvaret.

For å få til god samhandling vil det også være nødvendig med god informasjonsflyt, og ulike systemer, avdelinger, organisasjoner og forvaltningsnivåer kan stikke kjepper i hjulene. Byrådet ønsker at det blir bedre informasjonsflyt og at innbyggerne for eksempel slipper å oppgi samme informasjon og fortelle samme historie om og om igjen til ulike personer. Samtidig må personvernet ivaretas, og kommunen må sikre seg mot at personer eller innbyggere som ikke har rett til informasjon får tilgang.

Byrådet vil:

- Jobbe for at Bergen blir en mer serviceinnstilt kommune
- Sørge for god samhandling
- Sette fart på utviklingen av digital byggesaksbehandling
- Gjennomføre jevnlig brukerundersøkelser og måle tilfredshet med tjenester
- Sikre at tjenester er universelt tilgjengelige og ivaretar personvern
- Gjøre data fra kommunen tilgjengelig slik at det kan brukes til å utvikle nye tjenester og produkter, samtidig som innbyggernes personvern ivaretas
- Gjennomgå kommunens innkjøpsordninger for å stimulere til bærekraftige og innovative løsninger, og gjøre det enklere for mindre selskaper og oppstartsbedrifter å konkurrere
- Evaluere kommunens prosjektledelse og prosjektstyring for å oppnå mer effektiv ressursutnyttelse og bedre kostnadskontroll
- Ikke innføre kjøttfrie dager i kommunale kantiner og institusjoner

Digitalisering og kunstig intelligens

Bergen kommune skal tilrettelegge for gode digitale selvbetjeningsløsninger og tilby alternativer for de som ikke bruker digitale tjenester. Det er store effektiviseringsgevinster å hente ved digitalisering. Byrådet vil forbedre innsatsen med å digitalisere det kommunale tjenestetilbudet, for å sikre at Bergen er en tilgjengelig og effektivt drevet kommune. Kunstig intelligens vil ha stor betydning for samfunnsutviklingen, og gi oss nye verktøy til å forbedre kommunale tjenester. Byrådet vil legge til rette for at denne teknologien tas i bruk på en trygg og forsvarlig måte, og at kommunen kan dra bedre nytte av stordata.

Byrådet vil:

- sikre god digital kompetanse i alle deler av kommunen
- sikre et sterkt fagmiljø i kommunen som i større grad benytter seg av både kompetanse og kapasitet i det private markedet
- systematisk stille krav til at digitaliseringstiltak bidrar til å realisere gevinster, herunder økt kvalitet
- styrke innbyggernes personvern i kommunale tjenestesystemer og styrke arbeidet med datasikkerhet i kommunen

Kommunen som arbeidsgiver

Byrådets mål er at Bergen kommune skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass der de ansatte trives og får mulighet til å utvikle seg. Bergen kommune skal være en arbeidsplass med gode lønns- og pensjonsvilkår, fleksible turnuser, mulighet for etter- og videreutdanning og et godt arbeidsmiljø. Byrådet ønsker også å legge til rette for at ansatte som ønsker det kan få fast jobb og arbeide i hele stillinger. Det er samtidig viktig å ikke ekskludere ansatte som ikke ønsker å jobbe 100 prosent. Byrådet ønsker også å jobbe for et mer inkluderende arbeidsliv og er positiv til å ansette personer med hull i CV-en, samt personer med funksjonsnedsettelse eller utviklingshemming. Byrådet mener også at det er viktig å gi seniorer insentiver til å stå lenger i arbeid.

Bergen kommune har i dag et høyt sykefravær. Det er krevende for både kommunen, ansatte, ledere og brukere. Det vil være store gevinster ved å redusere sykefraværet, og byrådet ønsker derfor å sette i gang et nærværprosjekt med formål å få ned det høye sykefraværet.

Byrådet ønsker å delegere makt og myndighet til de ansatte på lavest mulig nivå og vise ansatte tillit. Vi støtter organiseringen i team som blir prøvd ut flere steder i Bergen kommune.

Byrådet ønsker også å tilby ansatte etter- og videreutdanning. Vi vil styrke muligheten til å kunne kvalifisere seg på jobb, for eksempel til helsefagarbeidere eller sykepleiere. På tvers av tjenestene vil vi også jobbe for at flere medarbeidere og ledere får etter- og videreutdanning.

Byrådet vil også arbeide for at Bergen kommune har en god kultur for å melde fra om uønskede hendelser og at man kan være trygg på at varsling ikke fører til negative sanksjoner. Vi er også bekymret for ansatte som utsettes for vold, trusler eller andre farer på jobben og ønsker å forebygge slike hendelser og sørge for å ha gode rutiner for å håndtere uønskede hendelser som oppstår.

Byrådet vil:

- Sette i gang et nærværprosjekt
- Delegere makt og myndighet til lavest mulig nivå
- Tilby ansatte leder-, etter- og videreutdanning
- Arbeide for en god kultur for å melde fra